

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

7. leto / številka 15

V Celovcu, dne 14. aprila 1955

Cena 1 šilling

TRST

Leta 1915 je zapisal sedanji predsednik Italije Luigi Einaudi o Trstu sledeči stavek: „Trst bo izgubil največji del svoje vrednosti s tem dnem, ko se odtrga od avstrijskega in slovanskega zaledja in priključi Italiji...“

To globoko spoznanje vloge tržaškega prostora je bilo v naslednjih desetletjih ponovno potrjeno. Trst je bil do leta 1918 okno velikega gospodarsko povezanega prostora v svet. Od tega časa naprej pa je v hudi gospodarski krizi, ker ima v neposredni bližini mogočnega tekmeča v Benetkah, ki so v zgodovini ponovno preprečile povdigo Trsta. Tudi razvoj tega vprašanja v najnovejšem času kaže, da je položaj vseh drugih italijanskih pristanišč tako močan, da Trstu odrekajo tisto vladno skrb, ki jo nujno potrebuje.

Jugoslavija pri izgradnji Reke in njene povezave s Sušakom seve nima nikakega interesa usmerjati svojo trgovino preko Trsta. Avstrija, ki je v povojnih letih dobivala skoraj vso ameriško pomoč preko Trsta, je bistveno doprinesla k gospodarskemu življenju tržaškega pristanišča. Zadnja tri leta pa se ta položaj močno spreminja. Severna pristanišča in to predvsem Bremen in Hamburg nudita avstrijski trgovini take prometne ugodnosti, da je danes že velik del prometa usmerjen na sever oziroma preko severa.

Kljub temu da je železniška proga na sever do pristanišča dvakrat tako dolga kakor v Trst, je cenejši prevoz na sever. In čeprav gre velik del avstrijskega blaga na vzhod v Prednjo Azijo in Egipt, so prevozne cene na trgovskih ladjah iz severnih pristanišč cenejše kakor iz Trsta. Na drugi strani pa je gostota prometa iz severnih luk veliko večja in je tako blago v najkrajšem času na določenem mestu. V Trstu pa obleži blago tedne in za ta čas morajo trgovci plačevati ležarino, kar seve promet zopet podražuje. Avstrija je že parkrat predlagala, da bi v tem pogledu prišlo do razgovorov in pogajanj med Italijo, Avstrijo in Jugoslavijo. Vse pa kaže, da vsa druga italijanska pristanišča nimajo interesa na tem, da bi se Trstu gospodarsko pomagalo.

Vse navdušenje Italije ob zopetni zasedbi Trsta po londonskem dogovoru z dne 5. oktobra 1954 ni moglo nuditi Trstu potrebne gospodarske pomoči.

Pri vseh teh gospodarskih skrbih pa se v Trstu zastruje tudi narodnostno vprašanje. Italija je z londonsko pogodbo prevzela gotove obveznosti napram slovenski narodni manjšini. Pol leta je že preteklo in vendar Italija še ni izdala nobene odredbe, ki bi prikazala vsaj voljo, da bo izvajala svoje prevzete obveznosti. Prebivalstvo Trsta je do dve tretjini italijansko in ena tretjina slovensko. Slovencem so v jezikovnem pogledu zagotovljene pri vseh uradih iste pravice kakor italijanski večini. Kdaj bo prišlo do izvedbe teh določb, je drugo vprašanje. Na šolskem polju imajo Slovenci razmerno dobro urejene prilike, kar pa ni delo Italijanov, marveč delo Amerikancev, ki so Trst upravljali od leta 1945 do 1954. Seve se je morala Italija v londonski pogodbi obvezati, da bo to ureditev šolskih prilik upoštevala.

Upostavljena je bila tudi dvostranska komisija, katero sestavljajo jugoslovanski in italijanski delegati. Ta ima nalogo, da nadzira izvajanje londonskih dogovorov. Do sedaj se ta komisija praktično še ni uveljavila ali niti nastopila ni, čeprav je bila 9. decembra 1954 konstituirana v Rimu.

Slovenci v Trstu z zaskrbljenostjo gledajo ta razvoj, ker ne vidijo ne na italijanski in ne na jugoslovanski strani resne volje, da bi se londonski dogovor izvajal po besedi in duhu, in sta, kakor vse kaže, obe državi zadovoljni, da je dobila ena cono A in druga cono B.

Občni zbor Kršč. kulturne zveze

Dne 12. aprila se je vršil občni zbor Krščanske kulturne zveze. Na občnem zboru so bila zastopana vsa včlanjena katoliška prosvetna društva, farne mladine in druge skupine, ki se udeležujejo na prosvetnem polju.

Po poročilih predsednika in tajnika so se vršile nadomestne volitve ter odobrila

Atentat na gospodinjsko šolo v Št. Jakobu

Zvezin predsednik poroča, da sta se 5. 4. 1955 zglasila pri šolskih sestrah v Št. Jakobu v Rožu kot zastopnika „Slovenskega šolskega društva v Celovcu“ dr. Mirt Zwitter in Rado Janežič. Ta dva „odposlanca“ sta sestram sporočila, da morajo do jeseni 1955 zapustiti sestre dom v Št. Jakobu, kjer bodo napravili moderno, NAPREDNO gospodinjsko šolo, če se sestre ne odločijo za sodelovanje z „njimi“.

Predsednik poroča nadalje: „Skoraj 50 let stoji Narodna šola v Št. Jakobu. Delo pokojnega župnika Ražuna je in danes je v varstvu njegovega naslednika. Kakor slišimo, so se nad to trdnjavo katoliškega gospodarskega in prosvetnega dela spravili rdeči naprednjaki, da bi zrušili to, kar je koroškim Slovencem najbolj pri srcu, kar je najbolj njihovo. Skoraj 50 let vzgajajo šolske sestre slovensko žensko mladino v dobre žene in matere. Prva svetovna vojna in nacionalni šovinizem sta prekinila delo sester. Slovenski komunizem pa hoče to uničujoče delo nadaljevati in stopnjevati.“

Iz zgodovine šentjakobske šole

Leta 1905 je kupil šentjakobski župnik Ražun zemljišče za šolo za 1800 kron. Začetkom leta 1907 so pričeli graditi in 24. 9. 1908 je tinskij prost Gregor Einspieler blagoslovil poslopje, ki je bilo s slovenskimi krajecarji šentjakobčanov, Rožanov, Podjuncanov, Ziljanov in posebno podporo Mohorjeve družbe v Celovcu zgrajeno. To poslopje je bilo od vsega početka namenjeno naši mladini. Slovenske šolske sestre so 48 let garale in vsa slov. Koroška ve in je priča, da je njihovo delo vsa leta bilo podlaga za vzdrževanje šole. Danes pa se je znašel človek in znašel se je v nekem celovškem kotu odbor, ki hoče biti slovenski, da, celo napreden in slovenski, slovenski in socialen, ki hoče podreti to, kar smo gradili vsi. Ta odbor šolskega društva hoče do jeseni leta 1955 izgnati šolske sestre iz šentjakobske šole (saj je zgoraj navedeni pogoj le zavestna ironija).

Na stotine deklet in ljudsko-šolske mladine se je vzgajalo v tej hiši in lahko ugotovimo, da je ravno letos višek delovanja šolskih sester in tudi višek zaupanja koroških Slovencev do vsega zavoda.

In ravno v mesecu aprilu, ki je v zgodovini koroških Slovencev najbolj usoden, se je znašel človek, ki si je zadel nalogo, da izžene sestre iz hiše!

Kje so bili . . .

Po drugi svetovni vojni so našle sestre prazen dom, gospodarsko poslopje v razpadanju. Obnovile so šolo, obnovile so s svojim delom gospodarsko poslopje in spravile gospodarstvo v red. Najmanj deset sester dela in gara vse leto, da je mogoče v zimskih mesecih šolati pri najnižjih prispevkih dekleta. To delo šolskih sester, za katero smo vsi koroški Slovenci sestram iz dna srca hvaležni, pa danes rušijo rdeči tovariši in se pri tem trkajo na „napredna slovenska prsa“.

Šolske sestre so plačevale do razpusta porjavem nasilju formalnemu lastniku hiš najemino v obliki priznavalnine. V obnovi

nova pravila, ki jih je bil po sklepu zadnjega občnega zbora pripravil odbor.

Z ozirom na sporočilo zvezinega predsednika o najnovejših dogodkih v zvezi z Gospodinjsko šolo v Št. Jakobu so bile vse druge točke občnega zbora skrajšane ali odgodene, da ima občni zbor priliko posvetiti vso pozornost temu trenutno najvažnejšemu vprašanju.

hiše pa so sestre dokazale, da jim je ta mladinski dom najbolj pri srcu.

Kje je bil takozvani odbor šolskega društva, ko je bilo sestram treba pomagati pri obnovi hiše, ko je bilo treba dopolniti opremo hiše, da je zopet mogla sprejemati dekleta in otroke pod svojo streho?

Ravno v tem mesecu je obletnica izгона sester iz hiše po rjavih nasilnikih; bilo je 12. aprila 1941 na veliko soboto, ko so zapuščale sestre svoj dom. Temu početju pa se je letos tudi v velikem tednu, dne 5. aprila, priključil odposlanec takozvanega „Slovenskega šolskega društva“ dr. Mirt Zwitter. Dne 14. aprila pa bo obletnica množičnega izгона koroških Slovencev iz njihovih domov in iz dežele.

Ov koncu ugotavljamo, da je šola v Št. Jakobu pregledala komisija ministrstva za kmetijstvo na Dunaju in Kmetijske zbornice za Koroško in ugotovila, da nobena nemška gospodinjska šola ne prekaša ustanove v Št. Jakobu.“

Po predsednikovem poročilu najnovejših dogodkov se je razvil razgovor o tem celotnem vprašanju in slovenski prosvetarji so z velikim ogorčenjem protestirali proti temu nasilju.

Občni zbor je soglasno sklenil naslednjo resolucijo:

„Krščanska kulturna zveza“ kot združenje katoliških prosvetnih društev in vseh skupin katoliškega prosvetnega dela, v kateri je zastopana tudi kot močan kulturni faktor Zveza bivših gojenk gospodinjskih šol v Št. Jakobu in Št. Rupertu, se smatra poklicano in dolžno, da zavzame k navedenim dogodkom jasno in glasno stališče pred vso javnostjo koroških Slovencev.

1. KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA UGOTAVLJA:

a) Šolsko društvo je ustanova slovenskega katoliškega kulturnega prizadevanja, katere iniciator in nositelj je bil pokojni župnik Matevž Ražun.

b) To društvo je dejansko prepustilo skoraj skozi pol stoletja vse delo in vse skrbi izključno šolskim sestram.

c) Kdor se drzne rušiti to delo in najsi pride od katerikoli strani, pod katerokoli barvo in pod katerimkoli imenom, ni in ne more biti prijatelj koroških Slovencev.

2. KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA PROTESTIRA odločno zoper vsako name-ro in vsak poizkus izpodkopavanja in rušenja dela naših šolskih sester.

3. KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA SMATRA obrambo tega dela in zavodov, ki to delo nosijo in omogočajo, kot svojo dolžnost in svojo pravico. Zato ji je in ji bo podpiranje tega dela v moralnem in gmotnem oziru zanaprej v še večji meri ena izmed najpomembnejših nalog.

4. KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA POZIVA preko vrst svojih članov vse koroške Slovence, vse Mohorjane, vse naročnike in bralce krščanskih listov, vse farne prosvetne odbore, vse poznavalce in prijatelje dela šolskih sester, da Zvezo v tem prizadevanju močno podpró. Posebej pa Krščanska kulturna zveza poziva „Slovensko

KRATKE VESTI

Pri nadomestnih volitvah na Angleškem je v petih pokrajinah zgubila delavska stranka večino, katero je do sedaj imela. To so znaki, da se bo novi ministrski predsednik Eden potrudil, da čimprej izvede tudi parlamentarne volitve.

Čehoslovaška je odprla meje tujim gostom in vabi potnike iz zapadnega sveta, da obiščejo svetovno znano zdravilišče Karlove vare. Kot poročajo, stane enodnevna preskrba v enem najboljših hotelov 360 šil. Za zdravnika je treba pa še posebej plačati do 100 šilingov na dan. (AP)

Tudi Sovjeti so izrazili svojo pripravljenost za razgovore in pogajanja z Japonsko. Ti razgovori naj bi se vršili v Moskvi ali pa v Tokiu.

Prekinitev diplomatskih zvez med Argentino in Vatikanom napovedujejo. Med argentinsko vlado in Cerkvijo je prišlo do take napetosti, da bosta obe državi odpoklicali svoje poslanike.

Turški ministrski predsednik Menderes se je odzval povabilu maršala Tita in bo meseca maja obiskal Jugoslavijo. (AFP)

Bivši francoski minister za delo Marcel Deat, ki je med vojno sodeloval z Nemci in je bil nato v odsotnosti obsojen na smrt, je živel pod tujim imenom v nekem samostanu v Torinu in je po poročilih pred kratkim umrl. (AP)

Tovorni promet so spet vzpostavili med Jugoslavijo in Madžarsko. Kot je znano, ni bilo od leta 1950 nobenega blagovnega prometa med obema državama. (AP)

V Sovjetski zvezi izdelujejo nov tip avtomobilov znamke „Volga“, ki ima motor s 75 KS (PS) in doseže hitrost 130 km na uro.

V Nürnbergu v Nemčiji so zgradili novo letališče, ki je stalo 10 milijonov nemških mark, kar je približno 60 milijonov šil. Pretekli teden so ga odprli za javni promet. (AP)

Ekspedicije v Himalajsko pogorje so postale že moderne. Tudi ženske hočejo biti zastopane in tri škotske plezalko so se podale v Bombay, od koder hočejo v Himalajo. Voditeljica ima že precej izkušenj, ker se je udeležila že treh ekspedicij v to najvišje pogorje sveta.

V Parizu bodo začeli letos z gradnjo glavnega stanu NATO-ja. Zgradba bo imela okrog 900 pisarn in bo stala dve milijardi francoskih frankov.

NeprostoVOLJNI Robinzon je postal neki angleški pomorščak. Z jadrnico je hotel priti okrog sveta, toda v Pacifiškem oceanu je doživel brodolom in se je rešil na neki otok. Ker tam še ni pristala nobena ladja, ki bi ga mogla rešiti, mu dovažajo hrano z letalom.

20 mladih Japonk, ki so dobile pri eksploziji atomske bombe hude opekline tudi po obrazu, bo šlo v Ameriko, da jih bodo tam operirali in zabrisali sledove opeklin, ki jih baje ne delajo preveč lepe.

V Salzburgu je bilo zadnji mesec več smrtnih slučajev kot rojstev. Kontrolni urad je beležil 84 rojstev in 125 smrtnih slučajev.

2 ameriška znanstvenika, ki sta se bavila z raziskovanjem atomskih jeder, sta zaradi nepredvidnosti izgubila življenje, ker nista dovolj pazila na varnostne predpise in ju je presenetila eksplozija.

šolsko društvo v Št. Jakobu v Rožu“, katerega točasní predsednik in tudi varovalec Ražunove dediščine je sedanji šentjakobski župnik, da podvzame vse korake in zastavi svoje moči v zaščito tega od vsega začetka v prvi vrsti njegovi skrbi izročeneza zavoda.“

Politični teden

Po svetu . . .

Odstop Winstona Churchilla

Najmočnejši svetovni dogodek minulega tedna je bila vsekakor sprememba v osebi ministrskega predsednika Velike Britanije. Osemdesetletnik je vodil eno največjih držav vsega sveta. Le redkokdaj je eni osebi usojeno, da služi svojemu narodu in svoji državi na tako različnih položajih, kakor je bilo to pri Churchillu.

Kot vojak je odslužil na raznih frontah in vojnah, kot politik in voditelj konservativne stranke sedel v različnih vladah tako v časih, ki so pomenili za Veliko Britanijo višek politične in gospodarske moči, predvsem pa predstavljali Veliko Britanijo kot najmočnejšo pomorsko silo. Bil pa je tudi na svojem mestu v času največjega ponizanja Velike Britanije, v času, ko je Velika Britanija sama branila zapadni svet pred nemškimi bombami leta 1942. On je bil tisti, ki je vsemu svetu javil veliko in v drugi svetovni vojni eno najodločilnejših novic, da so namreč Nemci izgubili zračno bitko nad Veliko Britanijo. Ta novica je bila za nemško vojsko enako važna kakor sporočilo o kapitulaciji nemške armade pred Stalingradom januarja 1943.

Churchill je pripadal tudi tisti trojici, ki je na raznih konferencah krojila novo Evropo in nov svet. Stalin in Roosevelt sta bila s smrtjo odpoklicana. Churchill pa je doživel tudi še vse očitke grehov, ki so jih bili na raznih posvetovanjih zagrešili. Nedavno objavljeni dokumenti o razgovorih v Jalti februarja 1944 s strani Amerike, so po vsej verjetnosti še pospešili Churchillov odstop, ker se je ta objava izvršila proti njegovim volji.

Brez dvoma spada Churchill med politike, ki so vodili svojo državo in svoj narod v najtežjih časih, ki so morali od tega naroda zahtevati tudi največje napore in žrtve. Angleški narod je te žrtve doprinašal in s temi žrtvami zopet utrdil svoj politični in gospodarski položaj v svetu po drugi svetovni vojni. Anglija je bila v teku druge svetovne vojne porabila skoraj vse svoje bogastvo, ki ga je imela po vsem svetu naloženega in je s tem zgubila tudi na politični teži. Churchill in njegovemu sodelavcu Edenju se je posrečilo, da je rešil angleški prestiž v svetu do velike mere in tako Anglija danes zopet deli z Ameriko v zapadnem svetu vpliv in „oblast“.

Druga močna Churchillova poteza pa je bila v tem, da si je vzgojil tudi naslednika, kateri je s njim desetletja v politiki sodeloval in bo tako vodil do politiki v velikih obrisih naprej.

Ob priliki Churchillovega odstopa pa je v Londonu vladala stavka grafičnih stavcev in tako listi niso mogli izhajati, da bi pokazali lik odstopajočega državnika.

Vzhod in Zapad

Te dni sta tudi Belgija in Luksemburg ratificirala pariške dogovore glede zopetne oborožitve Zapadne Nemčije. Tako so torej za to vprašanje vse formalne ovire odstranjene. Nemške vojaške delegacije potujejo po Angliji in Ameriki, da bi tam študirale vojaške naprave in moderno vojaško opremo in tako pripravile vse, da se nemška armada prav kmalu zopet uresniči. Pri vsem tem pa je mnogo govora o zopetni združitvi obeh Nemčij. Tako vlada kakor tudi opozicija v Zapadni Nemčiji sta si zapisali to zadevo na prvo mesto svojega programa. Isto čujemo iz Vzhodne Nemčije. Dejansko poučeni krogi pa sodijo, da Zapadni Nemčiji do te združitve v resnici ni.

Zapadna Nemčija ima danes nekako izravnanost razmerje med katoliki in protestanti. S priključitvijo pa bi dobil protestantizem jako močno ojačanje. Vzhodno-nemški protestantizem pa je bil že v času med svetovnima vojnama močno rdeč in tako se danes v Zapadni Nemčiji bojijo, da bi dobila v slučaju priključitve socialistična stranka močno oporo in bi celo mogla omajati sedanjo vlado.

Drugo vprašanje, ki vzbuja v Zapadni Nemčiji bojazen, pa je dejstvo, da ima Vzhodna Nemčija danes že razmerno močno vojsko, ki je seve komunistično šolana in bi utegnila usodno vplivati na novo nastajajočo armado zapadnega dela Nemčije.

In še eno vprašanje stopa v ospredje. Avstrijska delegacija je odpotovala v Moskvo. Kaj bodo skuhal, ne vemo. Vemo pa, da je Amerika do nedavnega zahtevala na konferencah nevtralizacijo Avstrije, da je zahtevala, da se avstrijsko vprašanje obravnava ločeno od nemškega. Sedaj pa so ta gesla

prevzeli Sovjeti in bo Amerikancem zelo težak umik s tega stališča. Za slučaj, da se posreči spravi avstrijsko vprašanje na podlagi nevtralizacije vse države pod streho, bo to tudi za Nemčijo zelo mikavna rešitev, ki bi nadomestila dve oboroženi z eno nevtralnemu nemško državo.

Sicer pa sodijo, da bodo prve nemške rekrute vpoklicali šele čez leto dni.

Nove težave

V severni Afriki imajo Francozi zopet nove nemire. V Alžiru so Francozi proglasili izjemno stanje, ker je prišlo do novih izgrediv.

In na Japonskem . . .

Na zadnjih volitvah je dobila parlamentarno večino stranka, ki je odgovorna za vojno. Med Ameriko in japonsko vlado je prišlo do bistvene ohladitve odnošajev. Nova japonska vlada poskuša normalizirati razmere do Sovjetske zveze in navezati trgovske stike z Rdečo Kitajsko. Vse to ne gre v ameriški politični račun. Še v aprilu pa je hotel obiskati japonski zunanji minister Ameriko, da tam utemelji in zagovarja politiko svoje vlade. Ameriški zunanji minister Dulles pa je sporočil, da je tako zaposlen, da japonskega zunanjega ministra ne more sprejeti. Seve je to zelo hud politični udarec za Japonsko in računajo celo, da bo prišlo zaradi tega do vladne krize, ker je pač Japonska močno navezana na ameriško gospodarsko pomoč, ki je sedaj v nevarnosti.

V Perziji

je prišlo do spremembe vlade. Ministrski predsednik Zahedi, ki je svoj čas zrušil starega trmastega Mosadeka, je odstopil in se napotil v Nemčijo na zdravljenje. Doma pa so postavili novo vlado, v kateri so tako ministri iz Mosadekove kakor tudi iz Zahedijeve vlade. Ta vladna sprememba je potrebna za notranjo pomiritev.

. . . in pri nas v Avstriji

Po dolgih pripravah in posvetovanjih se je avstrijska delegacija na velikonočni ponedeljek odpeljala v Moskvo. Ugibanje o možnosti kaknega uspeha za Avstrijo so šla zadnji teden pred potovanjem sem in tja. Po objavi

zapadne note

na avstrijsko vlado so mnogokateri politiki govorili, da bo potovanje neuspešno. Saj se je iz lepo zavitihi stavkov v noti netežko dalo razbrati, da Zapad nevtralizacije Avstrije noče. Nič drugega namreč ne pomenijo besede, „da mora Avstrija biti popolnoma suverena“, to se pravi, da se po mili volji lahko veže kamor koli in da ni prisiljena za vsako ceno držati nevtralnost, kot to dela n. pr. Švica ali Švedska. Sovjeti so na to zelo kislno reagirali in trdili, da Zapad hoče spraviti Avstrijo pod svoj diktat. Nasproti Avstriji pa je Moskva tudi naprej kazala zelo prijazno lice. Avstrijski

uradni odgovor

je bil na vse to mojstrsko neobezven in ni povedal pravzaprav nič. Zagotavljal je, da je glavna naloga avstrijske delegacije tudi pri tem obisku, da pripravi pot, da bi se vse štiri velesile usedle h konferenčni mizi ter zedinile za državno pogodbo. V tej zvezi so nekateri listi — predvsem socialistični — govorili celo o tem, da je obisk zgolj informativen in da zato Zapadu ni treba imeti nobenega strahu, da bi Moskva potegnila Avstrijo s kakimi „fintami“ (tako so pisali namreč nekateri ameriški listi) za železno zaveso. Vendar je to precej površno gledanje, kajti mnogoštevilna delegacija, ki šteje tudi vrsto strokovnjakov na raznih pod-

ročjih, bo imela po tako temeljitih, dolgotrajnih pripravah reševati dokaj važna vprašanja. To gledanje potrjuje tudi dejstvo, da je obisk zbudil v Zapadni Nemčiji precejšnje zanimanje. Seveda bo avstrijsko diplomacijo čakalo po obisku obsežno delo, da tudi na Zapadu pripravi pot za sestanek vseh štirih Velikih, da bodo državno pogodbo podpisali.

Nekateri trdijo, da ima obisk v Moskvi predvsem tudi namen, da na splošno uravna odnose

med Sovjetsko zvezo in Avstrijo.

Znano je, da ne nazadnje ravno gospodarski krogi — iz njih prihaja tudi sam zvezni kancler inž. Raab — želijo urejene odnose z Vzhodom, ker bi se potem lahko nudile za gospodarstvo ugodne prilike. Šiling je pač šiling, pa naj si ga zaslužiš na Vzhodu ali pa Zapadu, on, kot pravijo, ne smrdi. Kakor taka gledanja brezdvomno obstajajo, tako je tudi jasno, da bi prijateljstvo Zapada seveda ne hoteli zgubiti. Nekateri so celo izračunali, da je ameriška zasedba denarno gledano zelo koristna, ker pač izda v Avstriji toliko težkih dolarjev, kot jih Avstrija po tako zvanem Marshall-ovem načrtu nikdar ni dobila. Zato se lahko reče, da bo naloga, ki jo ima vlada rešiti, zelo težka.

Medtem so se

pogajanja v Moskvi

v torek že začela. Sovjeti so se izkazali že pri poslovitvi delegacije na Dunaju zelo ljubeznive. Na letališču Vöslau so odtegnili svoje vojake ter postavili avstrijske orožnike. Celu sovjetski visoki komisar ter vojaški poveljniki sta osebno prišla. Čisto očitno so Sovjeti ravnali z delegacijo tako kot z zastopniki popolnoma suverene države.

Med odsotnostjo

vladnih šefov bo zastopal zveznega kanclerja inž. J. Raaba poljedelski minister Thoma, podkanclerja dr. Schärfa pa notranji minister Helmer. Zastopstvo ne bo dolgotrajno, ker se bo delegacija mudila v Moskvi le okoli štiri dni in se bo konec tedna že zopet vrnila.

Koroška deželna vlada

se je minuli teden bavila s vprašanjem, kako odpraviti velike poškodbe na asfaltiranih cestah, ki jih je letos v posebno veliki meri napravila zima. Škodo cenijo na približno 8 milijonov šilingov. Deželna vlada je na svoji seji sklenila tudi, da bo ob priliki desetletnice konca „tretjega Reicha“ izplačala žrtvam nacizma, ki so potrebne podpore, enkratno vsoto kot izredno podporo. Skupno so v ta namen namenili 50 tisoč šilingov. Tisti, ki bi prišli za to podporo v pošte, naj zaprosijo pri deželni vladi, oddelek „Opferfürsorge“.

Nameni za našo Ziljo

še vedno niso jasni. Toliko je zdaj vsekakor gotovo, da projekt za odvajanje Zilje v Italijo, kjer bi naj gnala elektrarno, obstaja in Avstrija tozadevno že vodi pripravljajna pogajanja z Italijo. Na podlagi protesta koroškega deželne zbornice je dunajska vlada obljubila, da bo povabila na uradna pogajanja, ki se bodo začela 14. in 15. aprila na Dunaju, tudi koroške zastopnike. Zadeva zgleda tako, da so na Dunaju prej začeli z Italijo že neuradne pogovore, ne da bi bili prizadete Korošce sploh vprašali.

OF NI VEČ

Na cvetno nedeljo so v Trstu razpustili OF organizacijo. Na Koroškem se je tozadevno zborovanje vršilo na praznik 25. 3. Sorodnost obeh dogodkov obstoji v tem, da je bila utemeljitev v obeh slučajih skoraj dobesedno ista. Verjetno je bilo oboje izvršeno v spoznanju: „Rezultati potrjujejo pravilnost ali nepravilnost nekega koncepta ali poti“ (glej Koledar Slovenske Koroške za leto 1955!) Torej je razpust potrdil nepravilnost ustanovitve.

V D A

Če človek vidi te tri črke, mu skoraj lezejo lasje kvišku. „Verein für das Auslandsdeutschtum“ so včasih rekli. Mi vsi dobro vemo, da je bila centrala tega „verajna“ v Stuttgartu in je imel nalogo, da zapiše vse, karkoli se po Evropi in izven nje dogaja, da registrira vsako nemško dušo in zapiše tudi vse, kar bi imela nemška duša na „vesti“. To je bila ustanova, ki je pri nas na Koroškem podpirala naselitev tako zvanih poljskih Nemcev ali nemških Poljakov okoli leta 1930. Okoli 300 nemških družin so pripeljali v deželo, nemških in protestantskih. Iz leta 1934 pa vsi dobro vemo, da so bili ti priseljenci po veliki večini peta kolona, ki je vodila nacistični puč 25. julija 1934.

SLOVENC

doma in po svetu

Pri filmski oceni v Jugoslaviji je dobilo dve nagradi tudi slovensko podjetje Triglav-film. Bojanu Stupici je bil priznan najboljši scenarij v filmu „Jara gospoda“, Milanu Kumarju pa pri kratkem filmu „Barok v Ljubljani“ najboljšo snemalno delo.

Na festivalu študentov glasbe, na katerem so nastopili študentje raznih glasbenih šol v Jugoslaviji, so se lepo odrezali slovenski zastopniki, ki so nastopali v vseh panogah: v solopetju, v instrumentalni glasbi in kot dirigenti.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Za monsignorja je bil imenovan slovenski župnik preč. g. Jože Trobec. Rojen je bil v Polhovem gradu in je že pred petdesetimi leti prišel v Ameriko. Za duhovnika je bil posvečen leta 1915. Novoimenovani monsignor je nečak pokojnega škofa Trobca.

Rakosi ali Nagy

Po padcu Malenkova v Moskvi je izgledalo, da bodo temu zgledu sledile tudi satelitske države. Že je stopil Rakosi, sekretar komunistične stranke, močno v ospredje in trdo kritiziral vladnega predsednika Nagyja. Nagy je v teku poldruga leta zastopal v gospodarstvu težnjo, da se je treba močneje ozirati na vsakdanje potrebščine vsega ljudstva in v tem pravcu usmeriti tudi državno industrijo. Rakosi pa je nasprotnega mnenja. Ob proslavi desetletnice osvoboditve Ogrske po Rdeči armadi pa je bil deležen ob prisotnosti sovjetskih zastopnikov Nagy takih časti, da je zopet porinjen Rakosi v ozadje.

Na cesti te čaka smrt!

Za velikonočne praznike je kar gmeljo po cestah. Vsa motorna vozila in vsi osebni avtomobili so zapustili svoje „hleve“ in zdijali v lepo pomladansko naravo.

Od leta do leta raste število motornih vozil, ki je leta 1954 v Avstriji doseglo rekordno število 490.039. Pri tem je bilo skoraj četrt milijona motornih koles vseh vrst, 92.137 avtomobilov, skoraj 54.000 tovornih vozov; traktorjev pa so v Avstriji našli nad 43.000 in 40.000 prikolic. Omnibusov pa je bilo malo manj kakor 4000.

Število prometnih nesreč pa iz leta v leto narašča. Tako smo imeli lani v Avstriji 46.834 prometnih nesreč. V poletnih mesecih je to število najvišje. Pri prometnih nesrečah je bilo udeleženih 20.138 motornih koles, 19.319 avtomobilov, 12.480 kolesarjev.

Oseb, katere so bile pri teh nezgodah zadobile poškodbe, so našli skoraj 40.000. Smrtnih slučajev v tej zvezi je bilo lani 1148.

Največ prometnih nezgod je bilo na Štajerskem in to 8657, najmanj na Gradiščanskem (917), na Koroškem pa 4811. Koroške nezgode so zahtevale 100 človeških življenj, 908 oseb je bilo težko in 2354 lahko poškodovanih.

Najboljše zavarovanje pa boš sklenil, če se držiš prometnih predpisov in paziš na samega sebe.

Mogoče že v juniju

V zadnjih tednih se nekam kaže pripravljeno na vseh straneh, da bi vendar prišlo do sestanka velikih štirih.

Najugodnejša prilika bi bila desetletnica ustanovitve organizacije Združenih narodov. Za to priliko naj bi se zastopniki vseh štirih velesil sestali v San Francisco. Tu bi se tudi domenili o sestanku najvišjih državnih predstavnikov teh velesil in o dnevnem redu takega posvetovanja.

Verjetno je tudi ponovni sprejem indijskega poslanika pri sovjetskem ministrskem predsedniku Bulganinu s tem v zvezi.

Vse kaže, da je jasna opredelitev na Zapadu le pospešila obojestransko pripravljeno za skupen sestanek vseh pristojnih. Sicer ni nujno, da tak sestanek dovede tudi do praktičnih sklepov, saj smo videli podobno zadevo lani v Berlinu. Kmalu nato pa so se vendar pogodili na konferenci v Ženevi in končali vojno v Indokini.

PROBLEM, na katerega so pozabili

V našem listu smo že ponovno naglasili važnost manjšinskih vprašanj, ki so ostala tudi po letu 1945 nerešena. Med svetovnimi vojnama je bilo v Evropi okoli 40 milijonov narodnih manjšin in ravno to tudi tedaj nerešeno vprašanje je stopnjevalo politično napetost v Evropi do končne eksplozije leta 1939. O tem vprašanju smo še posebno pisali v zvezi s smrtjo predsednika Kongresa evropskih narodnih manjšin dr. Josipa Vilfana.

K manjšinskemu vprašanju pa smo v zadnji številki lista poročali, da je prišlo med Zapadno Nemčijo in Dansko do posebne pogodbe, katero sta v Bonnu podpisala ministrska predsednika Adenauer in Hansen. O istem vprašanju prinašajo „Salzburger Nachrichten“ dne 2. aprila poseben članek, katerega prinašamo v celoti v prevodu.

Še živijo manjšine in manjšinska vprašanja. Primer Nemčija-Danska

Ko se je januarja t. l. sestala posebna komisija Združenih narodov, ki ima nalogo, da se peča z zaščito narodnih manjšin, v New Yorku na svojem 7. zasedanju, je morala razpravljati o raznih poročilih še obstoječe diskriminacije narodnih manjšin na šolskem in tudi na drugih področjih. O istem vprašanju se posvetuje sedaj komisija, ki je bila sklicana v Ženevo. Pri tej priliki je govoril predsednik Židovskega kongresa dr. Nahum Goldman iz USA. Pritoževal se je, da so se Združeni narodi izneverili svoji lastni nalogi o zaščiti človeških pravic. Prilike so danes slabše, kakor so bile za časa Zveze narodov (to je bila organizacija držav po prvi svetovni vojni, opomb. uredn.). Danes nimamo niti ustanove Združenih narodov, pri kateri bi se mogle posamezne skupine pritožiti proti kršitvi človeških pravic. To so žalostne, da, sramotne prilike.

Da pa je tudi v tem vprašanju pri dobri volji mogoče storiti močen korak naprej, dokazuje ravno tozadevni sporazum, ki je bil sklenjen med Zap. Nemčijo in Dansko.

Na Danskem je povzročilo minulo jesen hudo nejevoljo, ker ob priliki zadnjih delovnih volitev v provinci Schleswig-Holstein danska narodna manjšina ni dobila v deželni zbor svojega zastopnika kljub doseženim 42.000 glasovom. Volilni zakon namreč predpisuje, da mora na volitvah doseči vsaka volilna skupina najmanj 5 odstotkov vseh oddanih glasov in šele na tej podlagi pride v poštev pri dodelitvi mandatov. Danci so dosegli le 3,5 odstotkov. Nemška manjšina na Danskem pa je za svojih 9600 glasov dobila svojega zastopnika.

Novi dogovor med Nemčijo in Dansko je rešil to pereče vprašanje. Ta dogovor se

ravna po priporočilih Evropskega sveta v Strassburgu o človeških pravicah. Tam govorijo o diskriminaciji narodnih manjšin. Pogodba med Nemčijo in Dansko zagotavlja obema manjšinama popolno enakopravnost na šolskem polju, v zadevi javnih služb, pred sodnijo, v finančnih in drugih vprašanjih. Manjšinam je zagotovljena pravica svobodnega priznanja in uporabe jezika tudi pred sodnijo in upravo. Manjšinam je zagotovljen dostop do radija v njihovem jeziku, zagotovljena je pravica zastopstva v vseh javnih ustanovah.

V nemško-danskem dogovoru je izrecno naglašeno, da Nemčija prizna poseben interes danske manjšine po neposrednem stiku z Dansko v verskih, kulturnih in strokovnih zadevah.

S to pogodbo sta obe državi dokazali obojestransko dobro voljo po sporazumu in pravem evropskem duhu. Obe državi sta se

odpovedali nacionalnemu šovinizmu. Stori-li pa sta tudi obe državi važen korak v vprašanju, o katerem danes vsi molčijo, a ga zamolčati ne morejo. Ta molk ni nobena častna zadeva svobodne Evrope, ki naj bi se ravno sedaj po pariških dogovorih v resnici začela graditi. Tu opozarjamo samo na zatiranje Nemcev v Južnem Tirolu, na zatiranje Alzačanov in Lotrinžanov, ki so Nemci po poreklu, kajti njihovi otroci ne znajo nemško ne brati in ne pisati in v cerkvah nimajo nemške pridige.

Ali smo pozabili, v kakšni meri je ravno nacionalna brezpravnost med obema svetovnimi vojnama povzročila svetovni požar? Ali naj bi gotovim državam v svobodnem svetu pokazali ureditev manjšinskih in jezikovnih pravic v komunističnih državah? Lepše in bolj koristno bi bilo, če bi si te države vzele za vzgled nemško-dansko pogodbo.

B. K. Hillebrand.

(K stvarnem članku bi dodal samo to željo, da bi se „Salzburger Nachrichten“ tudi enkrat potrudile o koroških Slovencih zapisati tako stvarno sliko. — Opomba uredništva).

tere je morala Italija po londonskem dogovoru z dne 5. oktobra 1954 priznati in prevzeti. Seve so to popolnoma slovenske šole, kjer se poučuje italijanščina samo kot predmet.

39 ljudskih šol s 141 razredi in 2141 učenci.

1 realna gimnazija z 11 razredi in 226 učenci.

1 učiteljsiše s 6 razredi in 137 učenci.

1 trgovska šola s 5 razredi in 113 učenci.

1 nižja srednja šola z 21 razredi in 552 učenci.

1 nižja trgovska šola s 6 razredi in 117 učenci.

1 obrtna šola s 13 razredi in 416 učenci.

2 trgovska tečaja s 4 razredi in 56 učenci.

4 obrtni tečaji s 14 razredi in 301 učencem.

1 kmečko-gospodarski tečaj z 2 razredoma in 30 učenci.

Za Južno Tirolsko našteva članek sledeče šole:

V bozenski provinci živi po italijanski cenitvi iz leta 1953 215.000 Nemcev, kar bi bilo 62 odstotkov celotnega prebivalstva. Pisec nato še naglašja, da uživa nemška manjšina (ali če hočete, v bozenskem okraju tamošnja večina. Opomb. ured.) izredne pravice, ki so zajamčene v mirovni pogodbi z dne 5. septembra 1946.

421 ljudskih šol z 31.252 učenci.

2 gimnaziji s 109 učenci.

1 nižja gimnazija z 20 učenci.

1 višja realna gimnazija s 63 učenci.

4 nižje srednje šole s 772 učenci.

1 učiteljsiše s 306 učenci.

1 trgovska akademija s 144 učenci.

2 trgovski šoli s 144 učenci.

1 obrtna šola s 26 učenci.

5 nižjih trgovskih šol s 1005 učenci.

2 nižji obrtni šoli s 174 učenci.

1 kmečka strokovna šola za ženske s 134 učenkami.

Seve so to šole z nemškim učnim jezikom.

Od prvega dne do končane srednješolske izobrazbe imajo torej po teh podatkih Nemci na Južnem Tirolskem možnost izobrazbe v svojem materinskem jeziku. Nimajo pa svoje visoke šole (univerze). (Sedaj gre boj za to, da bi Italija priznala Nemcem možnost visokošolskega študija tudi v Avstriji in Nemčiji. Opomb. ured.)

V tej točki primerja pisec gornjega članka tirolske razmere z razmerami na Koroškem ter ugotavlja, da imajo Slovenci na Koroškem celo v prvih treh šolskih letih le delno možnost izobraževanja v svojem jeziku, da pa pozneje te možnosti sploh nimajo. Ko je pisec še naglasil lojalnost koroških Slovencev do države, svetuje koroški in dunajski vladi, da naj bi s koroškimi Slovenci bolj velikodušno postopali kakor do sedaj.

Tako gledajo drugi...

V naslednjem prinašamo izvleček iz članka italijanskega državnega svetnika Silvija Innocenti-ja o narodnostnih in šolskih prilikah na Južnem Tirolskem, na Tržaškem, Goriškem in na Koroškem. Članek je izšel v listu „Concretezza“ in zadnji del članka tudi v tržaškem „Il Piccolo“.

Innocenti je v rimskem ministrskem predsedništvu odločilna oseba za vse manjšinske zadeve. Je to star človek, ki se v narodnostna vprašanja vživeti ne more, mogoče tudi vživeti noče in so mu vse manjšine trn v peti.

Ker pa članek prinaša neko primerjavo vseh zgoraj navedenih vprašanj, hočemo z njim seznaniti tudi naše bralce.

Uvodno ugotavlja pisec članka, da živijo v obmejnih pokrajinah Avstrije, Jugoslavije in Italije vse tri narodnosti oziroma vsaj dve od teh. Tako je torej primerjava prilik v eni in drugi državi na dlani.

Po ljudskem štetju leta 1951 je na Koroškem 9 odstotkov Slovencev, če pa hočemo stvarno gledati, moramo vzeti seve okraje, kjer Slovenci dejansko prebivajo, in to so okraji Celovec, Šmohor, Beljak in Velikovec. V teh okrajih pa vsekako znaša število Slovencev nad 37 odstotkov.

Po teh ugotovitvah se članek peča samo s povojnimi šolskimi prilikami, ker so pač po pisčevem mnenju šole za vsako narodno manjšino najvažnejše vprašanje.

Ko je pisec obdelal koroški zakon v dvojezičnih šolah iz leta 1945, si stavi vpraša-

nje, v koliko zakon tudi dejansko izvajajo, in pri tem ugotavlja, da bi tega vprašanja ne smeli staviti ne Avstrijem in ne Jugoslovanom. Ni pa prišel na misel, da bi bilo potrebno vprašati manjšino samo. Kakor namreč vemo iz italijanske prakse, tudi on sam ne vprašuje prizadetih Nemcev na Južnem Tirolskem ali Slovencev na Tržaškem in na Goriškem.

Nadalje se peča pisec z razgovori, ki jih je imel avstrijski zunanji minister Gruber junija 1952 z maršalom Titom o koroškem šolskem vprašanju, in tudi z osnutkom, katerega je decembra 1953 koroška deželna vlada predložila prosvetnemu ministrstvu in ga je prosvetni minister dr. Drimmel januarja 1955 odklonil.

Po teoretičnem razpravljanju šolskih prilik na Koroškem se loti pisec praktične primerjave. Najprej piše o Goriški.

V goriški provinci je po italijanskem štetju 8 odstotkov Slovencev, to je 11.000 od 136.000. Ti Slovenci imajo takole urejeno slovensko šolstvo:

5 otroških vrtcev s 128 gojenci.

50 ljudsko-šolskih razredov z 823 učenci.

1 trgovska šola s 164 učenci.

1 učiteljsiše z 51 učenci.

1 gimnazija s 54 učenci.

Za tržaško cono A navaja pisec naslednjo statistiko:

Slovencev prizna za to ozemlje 35.000 pri celotnem prebivalstvu 296.000. Po letu 1945 so Amerikanci ustanovili naslednje šole, ka-

veka uvajati tudi davke in sicer najprej deželne in nato še državne („cesarske“). Neuki podložnik ni znal vedno razločevati, kaj je deželni in cesarski davek in kaj je le nova samovolja zemljiškega gospoda, razen tega se je bil pa zaradi vojn, turških pustošenj, propada trgovine in drugih nesreč njegov gospodarski položaj izredno poslabšal. Iz tega se je potem nujno rodilo tudi njegovo upravičeno nezadovoljstvo in slednjič poskusi obupnih uporov.

XX.

CERKVENE RAZMERE NA SLOVENSKEM KOROŠKEM OB KONCU SREDNJEGA VEKA

Na duhovno življenje našega koroškega slovenskega ljudstva sta imela v srednjem veku in še dolgo potem najgloblji vpliv vera in Cerkev. Naše ljudstvo se je bilo oklenilo krščanstva že v visokem srednjem veku z vsem srcem in se je potem predvsem v njem tudi stalno duhovno izživljalo, čeprav je bila njegova verska izobrazba še zelo nizka. O tem nam še danes zgovorno pričajo vse naše narodne pesmi in pripovedke iz tiste dobe, številne cerkve, ki jih je gradilo tedaj tudi ljudstvo samo, in pa številna božja pota (Gospa Sveta, Krka, Sv. Višarje i. dr.)

Drugi večji narodi, ki so uživali svojo politično svobodo, so si ustvarjali svoje meščanstvo, ki je bilo izza poznega srednjega veka ustvarjalec in nosilec razvoja. Mi tega nismo imeli. Sicer je bila tudi velika večina mestnega prebivalstva v južnokoroških mestih, mestecih in trgih trajno slovenska, toda vodilna višja plast je bila vendarle navadno tuja ali vsaj potujčena, tako da se je glasila naša slovenska beseda le med nižjimi mestnimi plastmi in med podložnim kmečkim ljudstvom. Sicer so se res v vseh časih dvigali tudi iz teh slovenskih plasti posamezniki, ki so dosegali visoke službe in časti ali se pa odlikovali z učenostjo in drugimi sposobnostmi, vendar so ostajali ti za duhovni razvoj našega ljudstva brez pomena, ker so izgubili vsak neposredni stik z njim ter so plodili le tujo kulturo. Slovensko besedo in slovensko

duhovnost je skozi stoletja zvesto ohranjal in čuval samo naš slovenski kmet.

Ta slovenski kmet, podložnik tujih fevdalcev, je pa živel, kakor smo videli, v najbednejših razmerah in popolni kulturni zaostalosti. Vsa svoja čustva je mogel zato osredotočevati le v svojo preprosto ljudsko umetnost in v vero, ki je bila pa še dolgo močno pomešana z ostanki njegovega nekdanjega poganstva, kajti tudi njegova verska izobrazba je bila v vsem srednjem veku še na jako nizki stopnji. Temu se ne moremo prav nič čuditi, ako se le nekoliko vživimo v tedanje cerkvene razmere.

Prehod iz poganstva v krščanstvo je pomenjal za naš narod nedvomno velikanski korak naprej in nas je morda sploh rešil popolnega narodnega propada.

Toda prvotni misijonski duh, ki smo ga videli do konca prvega tisočletja, se je začel potem v novem tisočletju le prepogosto umikati čisto posvetnemu, ki se je bil naseljeval zlasti v višje cerkvene kroge. Ti so izgubljali zato tudi vsak stik z našim ljudstvom. Med njim je sicer res še nadalje živel nižja duhovščina, a od te so bili še dolgo v pozni srednji vek po veliki večini prav tako tujci in so bili tudi sami versko čisto nezadostno izobraženi, tako da mirne vesti lahko trdimo, da je bilo naše kmečko ljudstvo versko skrajno zapuščeno. To je bila pa le nujna posledica cerkvenoupravnih razmer, kakor so se bile razvile izza visokega srednjega veka in ki so bile ravno na Koroškem tako neprimerne, kakor menda le v malokateri drugi deželi.

Kakor vemo že iz prejšnjih poglavij, se je bila izvršila prva cerkvenoupravna razdelitev slovenske Koroške že l. 796., ko je bila razdeljena med oglejski patriarhat in salzburško nadškofijo. Slednji je pripadlo vse ozemlje severno od Drave in ona je razvila takoj izredno vneto in blagodejno misijonsko delovanje med tamošnjimi Slovenci, dočim nam je o delu oglejskega patriarhata le malo znano in vse kaže, da je ta oddaljene koroške Slovence že od prvega početka močno zanemarjal. (Dalje)

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENCİ

(34. nadaljevanje)

XIX.

PRVI KOROŠKI KMEČKI UPOR IN POLOŽAJ SLOVENSKIH KMETOV OB KONCU SREDNJEGA VEKA

Prvotno nevoljništvo je z razvojem pravnega pojmovanja in z dviganjem kulture ugašalo in se je na eni strani položaj prostozakupnikov bistveno izboljšal, a na drugi strani se je pa položaj prvotno osebno svobodnih zakupnikov stalno poslabševal, tako da sta se ob koncu srednjega veka oba približno izenačila in se ustalila. S tem pa je bilo tudi zaključeno eno izmed velikih obdobjev razvoja. Ta položaj seveda ni bil ravno rožnat, vendar je bil na Koroškem še razmeroma dokaj dober v primeri z mnogimi drugimi deželami, zato nam zabeležuje koroška zgodovina tudi le dva večja kmečka upora, a še ta nista niti zajela večine dežele.

Država se v razmerje med zemljiškimi gospodi in podložniki dolga stoletja sploh ni vmeševala in še tisti redki zakoni, ki so se začeli pojavljati šele v poznem srednjem veku, so šli le za tem, da se vzdrži na podlagi običajev ustvarjeno razmerje. Slaba stran tega stanja je bila predvsem ta, da je bilo treba v vsakem spornem primeru šele ugotoviti, kaj je običaj in kaj je nova samovolja zemljiškega gospoda, kajti prilika za zlorabe je bilo nešteto. Ker se pa tudi običaji sami neprestano razvijajo, je čisto razumljivo, da je še zlasti za podložnika vladala največja pravna negotovost in, ker so dobili tudi vse dostavo v roke zemljiški gospodje sami, so ga le prevečkrat lahko tudi hudo zlorabljali.

Ves ta položaj so potem jako poslabšale še povečane davatve. Kakor smo videli zgoraj, so skušali že zemljiški gospodje sami nalagati svojim podložnikom vedno nova bremena, a razen tega so začeli proti koncu srednjega

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

VOGRČE

Dne 18. marca t. l. je bil pri nas dan vednega čiščenja. Obisk je bil zelo dober in prejem zakramentov razveseljiv; kar šest gospodov je bilo ta dan pri nas. Č. g. Pipp iz Gorenč je pa še dva dni ostal pri nas in ni štedil s primernimi nauki glede farnega in družinskega življenja.

Dne 20. marca je bil pogreb Terezike Kerbitz (otroka p. d. pri Voglu). Ob izgubi edine hčerke staršem naše iskreno sožalje.

Pri Visočniku so dobili četrtega otroka. Krepkega fantka so krstili za Petra.

Na prvo predpostno nedeljo so imeli naši gasilci svojo priveditev in slavnost, ki je bila lepo obiskana. Prišel je iz Velikovca sedaj že rajni g. poveljnik Rogy in je odlikoval starejše in zaslužne gasilce. Sledila je veselica pri p. d. škofu, kjer so se stari in mladi pridno vrteli do jutra. Prejšnji teden pa je bil pri nas sirarski in mlekarški tečaj, ki so se ga domači fantje in dekleta pridno udeleževali pri Sulnu. Zaključen je bil z izpitom pri škofu z zelo dobrim uspehom. Prav je, da se mladina uči in tudi praktično uvaja v smotno in uspešno gospodarstvo. Tudi zato smo hvaležni vodstvu tečaja in prirediteljem.

DVOR

V ponedeljek 4. aprila se je zgodila nesreča. Potiskov Hanzej je padel v potok in je utonil. Hanzej je bil komaj dve leti in pet mesecev star. Potiskova družina je tem bolj prizadeta, ker je lani meseca, takoj po krstu, umrl sinček Vili. Tako imajo starši Janez in Marija Lubas, rojena Močnik, že kar dva otroka v nebesih, ki pripravljata pot staršem. Naše iskreno sožalje staršem!

Deroči potok skozi vas je vedno velika nevarnost za otroke. Pred dvema letoma, meseca julija 1953, pa se je utopila v potoku Šurnikova Renata. Starši pa so vedno v skrbeh za svoje otroke.

GONOVECE

(† Andrej Pušl)

V 85. letu se je ločil s tega sveta Markov oče, Andrej Pušl, 4. aprila ob pol 10. uri dopoldne.

Rajni oče je bil pri Marku v Gonovecah dne 22. novembra 1870 rojen. Z 28. letom se je poročil dne 6. svečana 1898 z Marijo Würfler in sta tako živela skupaj 57 let. Poleg svojega majhnega posestva se je rajni Markov oče bavil s stroji. Že pred petdesetimi leti je obhodil celo Podjuno in Mežiško dolino in zalagal kmete s stroji za gospodarstvo. Postavil je „geplne“, naročal mlatilnice in slamoreznice ter druge potrebne stroje za kmetijstvo. Daleč naokrog je bil znan. Pri Voglu v Št. Primožu je bil stalen gost in sta z rajnim Voglovim očetom pomagala kmetom do strojev ter se pogovarjala o gospodarstvu.

Na veliko sredo smo ga v lepem številu znancev, prijateljev in faranov spremljali k zadnjemu počitku. Pri naši zadušnici kakor tudi pri pogrebu so pevci pelj rajnemu v slovo. Vodstvo pevcev je tokrat prevzel g. dr. Franc Krajger, ki ima ravno dopust; naš pevovodja pa je šel k železnici, da bi sebi in svoji družini zagotovil boljše in stanovitejšo bodočnost, zato ga ob delavniških nimamo sedaj na razpolago, pač pa ob nedeljah in praznikih z enako požrtvovalnostjo vrši svojo službo kot organist in pevovodja.

GALICIJA

V Encelnj vasi je zaspal za vedno Sugčev oče, Jožef Božič. Kdo ga ni poznal, pravo korenino, poštenjaka narodnjaka, pridnega in skrbnega družinskega očeta, ki do svoje visoke starosti — dosegel je 82 let — ni nikdar hotel držati rok križem? V njegovi hiši je po prvi svetovni vojni in zopet po drugi našla posojilnica svoj dom, kateri je bil tako rekoč oče, ne le odbornik, prosvetno društvo je pred drugo svetovno vojno imelo v njegovi hiši krstno predstavo in okoli Sugčevega očeta so se zbirali ob delopustu sosedje-vaščani ne glede na politično prepričanje. Vsi, tudi politično drugače misleči, so mu vedno odkrito priznavali poštenost in pravičnost.

Ni čuda, da je mož takih vrlin bil v nesigurnih in razburkanih časih prve svetovne vojne postavljen za župana. On, ki je tako visoko pojmoval poštenost in pravico, nikdar ni storil nikomur žalega v nobeni življenjski priliki. Tembolj ga je zato bolelo, da ga je kruti Hitlerjev režim pognal iz rodne zemlje. Vendar nikdar ni izgubil vere v pravičnost in v Boga in tako dočkal

Pri nas na Koroškem

srečno vrnitev na svoj dom. Toda hudo doživetje izgnanstva se mu je globoko vtisnilo v dušo. Ljubil je sotrpine in se jih je rad spominjal. Še na smrtni postelji so mu zato misli blodile po Hesselbergu v Nemčiji, (kjer je živel on in del ostalih koroških Slovencev v izgnanstvu) in pri znancih izseljenic.

26. marca smo nesli rajnega Sugčevega očeta na kraj počitka farani in sotrpini-izseljenci. Spolnila se mu je želja, ki ga je vodila skozi vse težave, da ga je spremljala domača slovenska pesem in molitev v ljubljeno domačo zemljo k večnemu počitku. Domači župnik č. g. J. Škofič se je poslovil od njega v imenu faranov in sosedov

ŠTUDENTJE-SREDNJEŠOLCI IZ GORICE

vabijo na kulturno prireditev v soboto, dne 23. aprila ob 8. uri zvečer

o Kolpingovi dvorani v Celovec

SPORED:

1. Uvodna beseda.
2. Od morja smo doma (zborna recitacija, izvajajo licejci).
3. Narodni: C Pregelj — Škrjančkova budnica, H. Volarič — Na plan! (izvajajo učiteljskišči).
4. Venček planinskih z odrskim prizorom (priredil prof. M. Filej. Poje mešani zbor učiteljska pod vodstvom prof. M. Fileja):
Zvonjenje. — Bom šel na planine. — Izidor ovčice pasel. — Kaj pa ti vriskaš? — Rožic ne bom trgala. — Pastirica krav'ce pase. — Glejte, že sonce zahaja.
5. Šaloigra.

Isti program ponovijo študentje-srednješolci v nedeljo, dne 24. aprila ob pol 3. uri popoldne

pri Voglu v Št. Primožu

Farni dom v Selah - 25 let

„Ljubo doma, kdor ga ima!“ se glasi star pogovor. Dom potrebuje vsak človek, tembolj vsaka družina. Tudi farni družini je razen cerkve potreben še poseben dom, v čigar prostorih se morejo vršiti izven-cerkvene prireditve verskega in kulturnega značaja.

V Selah smo že od nekaj živno čutili potrebo farnega doma. Dekliška Marijina družba, Marijin vrtec otrok, stanovske zveze, Izobraževalno društvo so svoje izven-cerkvene sestanke morale imeti v neodgovarjajočih prostorih te ali one bližnje hiše. Izobraževalno društvo je svoje igre prirejalo na plesišču Mažejeve gostilne, s samo enim dohodom. Skromni oder, ki ga je bilo za vsako igro treba postaviti in nato spet razdreti, je zavzemal sicer tretjino dvoranice, pa je bil kljub temu pretesen. V malem prostoru na straneh odra so se gnetli igralci, tam so se maskirali, tam je bilo treba shraniti vse potrebščine za igro.

Potreba boljših in večjih prostorov je bila torej nujna. Dom naj se zgradi! Pa kje?

Takratni cerkveni ključar Andrej Dovjak je sprožil misel, naj se pritlična mežnarija, ki ima močno zidovje, dvigne za eno nadstropje. Na kvatno nedeljo v postu je g. župnik faranom s prižnice razložil potrebo in korist farnega doma. Misel je našla z malimi izjemami pri ljudeh zanimanje in odobravanje. „Ako Gospod ne zida hiše, zastoj se trudi tisti, kateri jo zidajo!“ Te besede psalmistove smo si vzeli k srcu. Marijina družba in tudi drugi so molili za pomoč od zgoraj in ves načrt je bil izročen v varstvo sv. Mali Tereziji.

O Veliki noči 1929 se je načrt začel ures-

ničevati. Začeli smo zbirati sredstva: denar in les. Prvi les je pripeljal Andrej Kelih, p. d. Zvrhni Bošnjak, prvi dar v denarju je dala Lukanova družina. Pobirali smo prostovoljne prispevke lesa in denarja po fari, za denar smo pa trkali tudi izven fare pri mnogih gg. duhovnikih in drugih rodoljubih ter pri naših denarnih zavodih in ne zaman.

Začetkom julija se je delo pričelo. Tatarski mojster Jožef Pirčer iz Apač je z vi-jaki dvignil vse ostrešje 3 in pol metra visoko, zidarska dela pa je izvršil domačin, dolgoletni predsednik Izobraževalnega društva Janko Ogris. Pomagali pa so z delom mnogi fantje in celo dekleta, seveda brezplačno, drugi zopet z vožnjo, z apnom in drugim materialom. Jeseni je bilo delo v glavnem končano in na velikonočni ponedeljek 21. aprila 1930 je po božji službi mil. g. msgr. Valentin Podgorc po pridigi z balkona blagoslovil farni dom ob obilni udeležbi ljudstva. V dvoranj je Jernej Kelih, sedaj pd. Mlakar, proglasil dom kot otvoren. V imenu Izobraževalnega društva je takratni podpredsednik Janko Olip, sedaj pd. Kališnik, dal duška veselju, da bo farni dom tudi društvo sprejel pod svoje okrilje. V imenu Marijine družbe je novi dom slavila Angela Mlečnik, sedaj Pajnerjeva mati in za Marijin vrtec šolarica Apolonija Dovjak, Hribernikova, sedaj že mati treh pridnih otrok. Ob koncu je domači župnik orisal potek zgradbe, podal obračun in se zahvalil vsem, ki so zgradbo omogočili z darovi in delom.

Popoldne se je slavnost otvoritve nadaljevala s prireditvijo Izobraževalnega dru-

VABILO

Učenke Šentjakebske kmetijsko-gospodinjske šole vljudno vabimo na razstavo in sklepno prireditev, ki bo v nedeljo, dne 24. aprila, v šolskih prostorih.

Razstava ročnih del in kuhinjskih izdelkov bo odprta od 8. do 4. ure popoldne. Kdor jo želi videti v celoti, naj si jo ogleda v tem času, ker ob 4. uri pričnemo z razprodajo kuhinjskih izdelkov.

Za goste, ki pridejo z dopoldanskimi vlaki, bo doma prva prireditev točno ob pol dveh in druga ob štirih popoldne; zvečer ob 7. pa bo za Št. Jakob in okolico v farni dvorani.

Za šolsko mladino bo prireditev samo v soboto, 23. 4., ob treh popoldne v farni dvorani.

RAZPORED PRIREDITVE:

1. Pesmi. — 2. Pozdrav (gojenka). — 3. Obleka ne naredi človeka! (enodejanka). — 4. Pesmi. — 5. Naše vse — naš dom nam je! (deklamacije). — 6. Doma se nadaljuje...! (Igra v 3 dejanjih). — 7. Pesmi.

K razstavi in prireditvi še enkrat vljudno vabimo!

GOJENKE.

ter domačih. Vemo, da je rajni zaslužil, da Bog blagoslovi njegovo delo in čuva nad Sugčevo domačijo, ki naj ohranja njegov duh poštenja in pravičnosti, duh zvestobe do domovine in rodu.

ŠT. VID V PODJUNI

Zopet je iztrgala smrt iz naše srede dve osebi. Dne 15. II. smo spremljali na pokopališču v Št. Danijel Marijo Kuster, pd. Culhnerjevo v Mokrijah.

V soboto, dne 12. marca, pa je umrl Franc Sadnikar, Volinovec v Rikarji vasi, katerega smo naslednji ponedeljek izročili na farnem pokopališču k večnemu počitku. Rajni je bil oče učitelja Franca Sadnikarja, ki je nastavljen na globaški ljudski šoli. Rajni Volinov oče je bil na splošno jako priljubljen, kar je pokazala tudi lepa udeležba faranov in znancev pri pogrebu. Pokojnima želimo večni mir, žalujočim sorodnikom naše iskreno sožalje!

SELE

Nedavno je prišel k najemniku gostilne na planini mož, ki se je izdal za zastopnika mladinskih smučarjev v Nemčiji. Ti mladi zimski športniki da nameravajo priti sem in on mora zanje vse potrebno urediti. Dal si je dobro postreči, čez par dni pa je zapustil nad 300 šil. dolga in izginil neznanokam.

V Zgornjih Bajtišah je 1. aprila po dolgem bolehanju umrl Rok Oraž, kremenit in pošten mož. V fantovskih letih se je rad udeleževal prosvetnega dela in je nastopil v vlogi turškega poveljenika v igri „Turški križ“ na selskem odru. Na cvetno nedeljo ga je bajtiška požarna bramba in velika množica drugih spremila na pokopališče ob bajtiški cerkvi, selski pevci pa so mu tam zapeli v slovo. Bodi mu zemlja lahka!

šva. Udeležilo se je slavlja tudi večje število gostov iz bližnje in daljne okolice. Iz Borovelj je prišel pevski zbor, društvo „Zvezda“ iz Hodiš pa je poslalo svoje zastopnike s tajnikom Schöttlom, slavnostni govor je imel tajnik domačega društva Janko Ogris. Sledila je kot prva igra na novem odru Finžgarjeva „Naša kri“.

Farni dom stoji tik pred pokopališčem in ima lasten dohod. Na južni in vzhodni strani ga oklepa lesen hodnik. Dvorana meri v dolžini 12 m, v širini 6 m; ob njej sta dve prostorni sobi. V podstrešju je ena mala in druga večja soba, zdaj „dekliska soba“.

Celotni stroški zgradbe z inventarjem so znašali 8054.— šilingov. Najeto posojilo je bilo v toku sedmih let docela odplačano.

V teh 25 letih je farni dom služil raznim svrhom, v prvi vrsti verskim: izven-cerkvenim sestankom verskih organizacij namreč: Marijinj kongregaciji, vrtcu, shodom Materinske in Dekliške zveze, fantovskim naukom, sejam Župnijskega odbora in Cerkevne svete. V njem so se vršile različne proslave: marijanske, misijonske, papeške, proslave materinskega dneva in prvega sv. obhajila, predavanja s skioptičnimi slikami. Miklavževi nastopi in božičnice. Duhovno obnavljali so se v farnem domu vsi stanovi v tridnevni duhovni vajah 26-krat in v enodnevnih obnovah 31-krat.

Razume se, da je farni dom služil tudi prosveti in kulturi. Prosvetno društvo je imelo v njem 94 prireditev z okoli 100 igrami. V šolskem letu 1938-39 je bil v domu nastanjen tretji razred ljudske šole.

Celo za telesni dobrobit Selanov je bilo v domu poskrbljeno. Od 1930 do 1939 je ta, v zimskem času šolarska kuhinja nudila lačnim šolarjem toplo juho. V istih letih so se obiskovalci cerkve lahko poživili v zajutrkovalnici istotam. En zlatoporočni par in trinajst novoporočenih parov je svoje svate pogostilo v domovih prostorih, brez muzike sicer, a zato v tem prijetnejšem domačem razpoloženju, ob petju in prizorih na odru. Na treh gospodinjsko-kuharskih tečajih 1. 1931, 1935 in 1953 so se brhke tečajnice pridno urile v kuharski umetnosti in ob zaključku pokazale na razstavi in s prireditvijo, kaj znajo.

Med zadnjo vojno je bil dom več mesecev zaseden od obmejnih stražnikov, pozneje ga je v najem vzela občina za Otroški vrtec. Nekaj časa se je v njem šopirila „Hitlerjugend“, končno so nastanili v sobah eno družino iz Celovca. Ob koncu vojne je bil dom precej opustošen. Po izvršenih popravah in obnovah sedaj zopet more služiti svojemu pravemu namenu.

Veseli smo svojega farnega doma. Je farni to, kar je v hiši ognjišče. Od njega se širi ogenj vere in prosvete po župniji. Naj naš zglede opogumi tiste, ki imajo sicer želje in načrte, pa jih še niso izvedli!

Reja goveje živine

Ravno te dni smo dobili v roke pismo iz inozemstva, kjer naš stari znanec, gospod Bregar, opisuje rejo telet v Nemčiji, omenja tudi Holandsko in Ameriko, kjer je že nekaj časa v službi na vzornem posestvu blizu Clevelanda.

Reja telet

Približno do 15 dni je za teleta najbolj nevarna doba. V tem času je največ vnetij popka in črevesja. Telo nima do pol meseca v krvi nobene odpornosti, ker je pre malo belih krvnih teles, „policajev“, ki imajo to nalogo, da vsako bolezensko kal takoj, ko pride v telo, obdajo in zadušijo ali zabranijo, da se ne more razvijati — množiti. S prvim mlekom-mlezivom pa že dobijo nekaj teh varuhov ljubege zdravja.

Tele pri kravi

Tele, ko pride na svet, ima to grdo navado, da vse liže, kar doseže, in celo drug drugemu sesajo uhlje, popek, rep in s tem omogočijo okuženje — vnetja na teh delih telesa. Ker je novorojeno tele močno občutljivo tudi za mraz in preprih, ga je treba zlasti v zimskih mesecih dobro zbrisati s suho slamo in snažnimi krpami pokriti, da se ne prehladi.

Najbolj praktičen za ta namen je prenosljivi zaboj, ki je en meter in pol dolg, en meter visok in pol metra širok. Zgoraj ima pokrov in ob straneh držaj za prenašanje. Marsikje v Ameriki imajo podoben zaboj — „hišico“ na kolesih. To nasteljejo s suho slamo, v kateri teliček spi in „hišice“ zapeljejo v topel prostor, kjer je peč. Krave so navadno v precej hladnih in zračnih hlevih, ker taka temperatura pospešuje prebavo hrane in s tem večjo tvorbo mleka.

Teleta nekateri pustijo, da pri kravi sesajo dva do tri tedne, potem šele jih navadijo na napajanje. Pravijo, da pripomore direktni pritok mleka iz vimena do lepšega razvoja kakor napajanje. Tudi potem, ko jih napajajo, mleko še pogrejejo na 37 stopinj Celzija, ker se med molžo v hladnem hlevu že precej ohladi. Nikar ne mislimo, da je mali živalci vroče. Zgornji del ima na eni strani vdeleno mrežo, skozi katero dobiva dovolj svežega in primerno toplega zraka. Tudi dno je iz močne mreže, da mokrota sproti odteče in je teliček vedno na suhem. Prednja stena je v toliko gibljiva, da se da položiti na tla. Po njej steče h kravi in ga je zopet laže spraviti nazaj.

Seveda ima vsaka reč tudi svojo slabo stran. Teliček, ki je zdrav, rad poskoči, najbolj, ko se napije ali čaka na napajanje. Tega v tako ozkem prostoru le ne more, ker se ne more niti obrniti. Pozneje, ko pride v večji prostor, je zdrav in močan, pa skuša nadomestiti, kar je med tem časom zamudil.

Na večjih farmah teleta ne sesajo, zlasti ona ne, ki so od najboljših krav molznic, ker merijo količino mleka v tisti laktacijski dobi. Ta način je tudi najbolj pravilen. Teletu je treba določiti količino mleka, sicer se nekateri, ki so bolj požrešni, preveč napijejo in jim to lahko škoduje, obenem ni gospodarsko, ker je mleko dragocena hrana za ljudi. Teleta, ki sesajo, so debela, saj popijejo do 10 litrov mleka na dan. Ko jih pa odstavljamo, pa veliko na teži izgubijo in sprememba v prehrani kvarno vpliva na prebavne organe. Vse to so rejni in zdravstveni razlogi, ki govorijo za napajanje telet. Sami iz prakse vemo, kako težko je od nekatere krave dobiti mleko, če je bila prej navajena na telička. Tudi traja nekaj dni, da krava da mleko molzaču, ko ga je prej zadrževala in nemirno pričakovala telička.

Napajanje telet

Napajanje zahteva več truda in časa; več posode, toplo vodo za gretje mleka, velike cuclje in zopet higijena teh priprav. In

vendar se nekateri iz „ljubezni“ do telička tako „korajžni“, da žrtvujejo čas in delo, samo da je za telička bolj prav.

Prvi obrok mleka ali mleziva dajo eno uro do eno uro in pol staremu teletu, ko se je dobro posušilo ter nekoliko opomoglo. Golido vedno prej z vročo vodo splaknemo, da se segreje, če je treba, segreje tudi mleko na predpisano toploto 35–37 stopinj Celzija. Pri roki je treba imeti toplomer, da zmerimo toploto namolženega mleka. Le tako je mogoče obvarovati teličke pred motnjami v prebavnih organih. Hladno mleko je težje prebavljivo ali pa tudi povzroči, da teliček bruha, ko se napije.

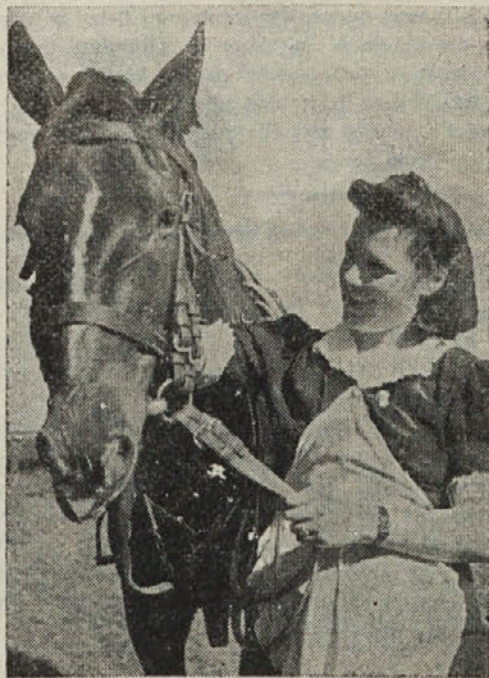
Prve dni napajamo petkrat na dan v enakih presledkih. Tele popije vsakokrat približno liter mleziva, to je 4 do 7 litrov na dan. Drugi teden pa napajamo 4-krat na dan in tretji teden pa že samo 3-krat. S polnim mlekom hranimo telička samo dva meseca in medtem počasi pridemo na sveže posneto mleko, ki ga poleg močnih krmil dajemo 6 do 8 mesecev. Ker v posnetem mleku primanjkuje vitaminov, poskrbimo, da dobijo dovolj močnih krmil, nastrgano rumeno korenje in dobro seno. Med močna krmila primešamo ribje olje in nekaj kapljic „vigantola“ ali kak drug vitaminski dodatek. Na Norveškem in deloma že tudi na Švedskem dobijo živinorejci iz mlekarn posneto mleko, kateremu mlekarnarje pridajo vitamin A in B. Teličkom dajemo ječmenov in ovseni zдроб pa tudi dobre oljne tropine.

Krmljenje

Seno za teleta je treba pokositi pred cvetom in v senci posušiti ter hraniti v zračnem in čim bolj temnem prostoru. Na ostrveh se tudi dobro posuši, tako da se ohranijo vitamini. Ako bi na tleh ležalo v dežju, bi izgubilo vse vitamine.

Zgodi se, da dobijo teleta drisko pri napajanju s posnetim mlekom. V tem slučaju izpustimo nekaj napajanj z mlekom in damo prekuhano in 38 stopinj toplo vodo ali blag zdravilen čaj po veterinarjevem predpisu. Navajanje na nova krmila mora trajati dalj časa, da ne nastanejo motnje v prebavnih organih.

V Švici dajejo bikcem polno mleko 8 do 10 mesecev in sicer celo 10 litrov na dan. Močnih krmil pa, kolikor jih morejo dobro prebaviti. To je res skrbna reja in le po taki reji vzrastejo lepe živali, s katerimi lahko povsod konkurirajo na vsakem svetovnem živinorejskem sejmu. Pravijo, da ta način reje ni drag, ker se jim porabljenno mleko in močna krmila vedno dobro izplačajo. Seveda, kjer imajo za tako mlado plemensko živino dobre pašnike ali vsaj tekališča, je uspeh reje še večji. Še vedno velja pravilo: „Kdor da, ta ima!“

Z veseljem spet na delo

ZANIMIVOSTI

AMERIKANCI POTUJEJO

V Ameriki računajo, da bodo letos Amerikanci precej potovali v Evropo in v dežele ob Sredozemlju. Število potnikov cenijo na en milijon, ki bodo izdali predvidoma poldrugo milijardo dolarjev. Z ozirom na turizem je Amerika pasivna dežela, to pomeni, da ameriški potniki več izdajo, kot dobi Amerika od tujih potnikov. Enako pasivne so tudi nordijske dežele, Francija in Benelux ter tudi Turčija. Izjemni položaj ima Velika Britanija, ker Britanci izdajo prav toliko v tujini pri potovanju,

kot dobijo od tujih potnikov doma. Na najboljšem so pa Italijani in Švicarji; deželi teh dveh narodov sta priljubljeni letovišči.

SIVALNI STROJI ZA OTROKE

Tovarna za šivalne stroje „Singer“ je izdelala majhen šivalni stroj, ki šiva razen kompliciranih šivov kot kak velik stroj. Ker je ta stroj mišljen za otroke in je nevarno, da se otrok pri šivanju rani s šivaniko, so napravili posebno zaščitno pripravo, ki to prepreči. Poročajo, da stroj niti ni drag in stane v Ameriki samo 13 dolarjev, kar je nekako 325 šilingov. (AND)

Našim gospodinjam

Kako strežemo pri mizi?

Nemalo skrb povzroča gospodinji pravilno serviranje. Saj se navadno pri obedu sami poslužimo jedi; če pa dobimo goste, je treba jedi pravilno ponuditi. Zato je dobro, da pustiš domačo hčerko, da se ob nedeljah ali praznikih vadi v pravilnem serviranju, da ne boš v zadregi, če dobiš nenadoma goste in namesto, da bi jih prijetno zabavala, boš v skrbeh premišljevala, kako bo hčerka postavila jed na mizo, in ji boš dajala z roko znamenja, od katere strani naj ponudi. To ni mučno samo za gospodinjo, temveč tudi za gosta, ki tako zadrego hitro opazi.

Oseba, ki streže, naj bo snažna, najbolje temno oblečena, z belim predpasnikom. Na glavi naj ima bel načelnik iz batista s čipk, da zakriva lase. Čez levo roko ima položeno servieto, takozvano nosilko, na kateri posoda bolj trdno stoji.

Oglejmo si najprej, kako prijemamo in nosimo ploče in krožnike.

Kar hočeš z mize vzeti ali postaviti na mizo, primi z desno roko. To pa zaradi tega, ker je desna roka spretnejša in ker postavljaš na mizo in pospravljaš z nje vse od gostove desne strani. Ploče in krožnike prijemamo tako, da je palec opt ob rob, ostali prsti pa podpirajo dno. Palec je pri tem obrnjen od telesa, ne sme pa ležati čez rob, celo pa ne tako daleč, da bi se dotikal jedi.

Kar nosiš, nosi z levo roko. To pa zato, ker moraš imeti desno roko prosto za druga opravila. Krožnik ali pločo postavi na levo dlan, ker se vse ponuja od leve strani. Ko ponudiš, moraš pločo primakniti h gostovemu krožniku tako daleč, da ni med njenim robom in med robom krožnika nobenega presledka in da rob ploče celo presegá rob krožnika. Ako na to ne paziš, bo gost pokapljal prt, ko si bo jemal jed na krožnik.

Dve skledi naenkrat ne moreš ponuditi. Zato si morejo gostje prikuho ali solato podajati sami. Oseba, ki streže, prinese na levi dlani pločo z mesom, v desni pa skledo s prikuho. To zadnje postavi takoj na desno stran pribora prvega gosta in mu nato ponudi z leve meso. Gost si bo tako najprej vzela meso in si bo nato še s prikuho postre-

gel sam in jo podal naprej. Paziti pa je treba, da si gostje prikuhe res podajajo. Če opaziš, da je kje zastala, moraš takoj ponjo in jo postaviti gostu, ki je še ni dobil, na desno stran.

Po vsaki jedi odstraniš krožnike in pribor. Kakor smo že omenili, pobiraš z desne strani; pravtako namestiš sveži pribor z desne. Pobiraš lahko s pladnjem ali brez njega. Prvi krožnik položiš na pladenj s priborom, drugi krožnik postaviš poleg in položiš pribor na prvi krožnik. Vse naslednje krožnike polagaš na prazen krožnik in sproti odlagaš pribor na prvi krožnik. Če pa ni maš pladnja, si na levo roko pravtako položi dva krožnika in nalagaj na enega krožnike, na drugega pa pribor. Pri tem krožnike večkrat odloži na servirno mizico ali kredenco, da ti ne zdrknejo na tla.

Krožnik postavi na prvi mah, brez premikanja pred gosta tako, da je en centimeter od miznega roba in točno v sredini pred gostom.

Ako gostu ali strežniku pade kak kos pribora na tla, ga moraš takoj nadomestiti s svežim. Če pa gost ali strežnik kaj pomaže ali polije, je treba hitro pokriti z zloženo servieto. Obrisati smeš samo na odločno željo gosta.

Vino stoji v večjih ali manjših steklenicah na mizi in si ga gostje običajno nalivajo sami; poobedna ali desertna vina pa naliva strežnik ali strežnica z desne strani. Včasih ponudimo vino že nalito v kozarce. Pladenj z nalito pijačo primi z levo roko in ponudi od leve strani. Na ta način bomo ponudili n. pr. več vrst desertnega vina, nalitega v kozarce na izbiro. Kozarci morajo biti postavljeni na pladenj tako, da se ne dotikajo. Tudi mora biti nanj položen prt.

Kakor vidimo, obsega vse serviranje tri glavna pravila:

1. Jedi in pijače postavljamo na mizo od desne stran gostu. Od te strani se nalivajo tudi pijače.
2. Jedi in pijače ponujamo gostom od leve strani.
3. Servirni material polagamo in pospravljamo od desne strani.

KUHINJA

MESNE PEČENKE

Če meso ali zelenjavo zalijemo z malo tekočine in posodo dobro pokrito postavimo na vroč štedilnik, da se meso ali zelenjava zmehča, pravimo, da **parimo**. Za parjenje dobimo posebne posode, ki se dobro zapro, ker je važno, da uhaja čim manj pare. S parjenjem zmehčamo tudi bolj trdo in staro meso. Zato navadno parimo staro domačo in divjačino.

Ker je pa vse to meso bolj pusto, ga pretaknemo s slanino ali pa celó ovijemo z rezinami slanine in povežemo z vrstico. Dobro je, ako tako pripravljeno pečenko najprej povaljamo v razbeljeni masti, da od vseh strani zakrknje, in šele potem zalijemo z vodo, vinom ali kisom in dodamo potrebno zelenjavo, kakor sodi k dotični pečenki.

Pražimo, če na malo masti prepečemo kako meso, n. pr. jetra, zrezke, zarebrnice, bifteke itd. Pražimo pa tudi krompir, čebulo, drobtine; na sladkorju pražimo sadje, mandeljne ali lešnike; brez vsakega dodatka pa pražimo kavo in ječmen ali rž za žitno kavo.

Meso pražimo na štedilniku v plitvi ponvi. Žlica masti zadostuje za več kosov. Na dobro razbeljeno mast položimo meso, ki smo ga prej povaljali v moki, in ga lepo rumeno opečemo na obeh straneh na precej hudem ognju. Pečene zrezke polagamo takoj na krožnik ali pa jih denemo še v kozico in jih s primerno omako še malo parimo.

Pečenko pečemo v pečici ali v peči. Nekaj časa, preden jo denemo v peč, jo nadržnemo s soljo. Na pekačo jo položimo z lepo stranjo navzdol, pozneje jo pa obrnemo in do konca pečemo na tej strani. — Najprej jo polijemo z razbeljeno mastjo, potem pa od časa do časa dolivamo nekoliko vode ali juhe, vendar ne preveč naenkrat, ker se potem pečenko bolj kuha kakor peče. Tudi naj ne bo pečica preveč segreta, ker dobi potem pečenko okus po dimu vsled preobilne pare. Pečenko pridno poli-

vaj, da ostane sočna in okusna. Nikdar je med pečenjem ne prebadaj z vilicami; če jo obračaš, si pomagaj z žlico. Ako prehitro rumeni, jo pokrij z mokrim papirjem. — Ko je že pečena, odlij mast in prilij malo juhe in smetane ali dodaj košček presnega masla.

Praščja pečenska je že sama dovolj mastna, zato ji ne dodajamo masti. Takoj od začetka ji prilijemo malo vode, pa tudi kako žlico kisa. Pozneje odlijemo preobilno mast in prilijemo juhe. Da je pečenska bolj okusna, ji dodajmo tudi razne zelenjave, kakor: korenje, čebulo, peteršilj, lóvor, timijan, majaron itd. Paziti pa moramo, da se nam ta zelenjava ne zažge, ker je potemu omaka pa tudi pečenska rada grenka. Zato je ne dodajamo takoj v začetku, ampak šele, ko je pečenska začela rumeneti.

Znano je tudi **pečenje na ražnju**. Vendar je to mnogo bolj primerno na prostem kakor v kuhinji, ker se preveč kadi. Zelo okusni so razni zrezki in male ribe, pečene na gredeli ali mrežici, ki jo postavimo nad žerjavico. Meso potolčemo, nadržnemo s soljo in poprom in pokapamo z raztopljenim presnim maslom ali oljem. Tako pripravljeno položimo na mrežico, urno zarumenimo od obeh strani in zložimo na krožnik. Poleg damo posebej prepraženo čebulo. Ríbe pa pokapamo z limonovim sokom. — Na mrežici pečemo tudi ražnjiče in čevapčiče. Za ražnjiče natakemo primerne koščke osoljenega in opoprane mesa na lesene klinčke in jih spečemo. Za čevapčiče pa sesekljamo, osoljeno in opoprano meso oblikujemo v približno prst dolge klobasice in te opečemo. Za oboje rabimo samo prašičevo meso.

MISLI

Zlato se preskuša z ognjem, ženska z zlatom (nakitom), mož pa z žensko. (Hilon).

Če greš mimo žensk, ki se pripravajo, pospeši korak! (Pitagora).

Mož si nikoli ne sme dovoliti izgovoriti ene same sovražne besede zoper svojo ženo v navzočnosti tretjega. (Balzac).

Pomlad življenja

Kakor leto tako ima tudi življenje svojo pomlad, svoje poletje, svojo jesen in zimo, svojo dobo cvetja, zorenja. Pomlad življenja je otroška, mladostna doba. Takrat vse poganja, raste in cvete. Otroška doba je še kos paradiža. Kdo se ne spominja na ona leta, ko je videl drevje zeleneti, pa ni prav nič vprašal, če bo isto listje tudi orumenelo in usahlilo, ker je živel samo sedanjosti, brez trpke misli na preteklost in brez skrbi za prihodnost?

Srečen otrok, ki raste pred očmi skrbnega očeta, v naročju ljubeče matere v krogu svoje družine! Srečen otrok, ki ima dom, kjer vsi člani družine stremijo za vsem plemenitim in lepim, kjer je vse nizkotno in grdo izločeno iz družinskega življenja, kjer imajo družinski člani veselje s pobožno molitvijo, kjer znata oče in mati preprosto govoriti svojim otrokom. Takrat je mlado srce vse mehko in dovzetno za neizbrisne vtise, ki se mu za vse življenje utisnejo vanj.

Krištof Šmid je kot osemdesetletni starček napisal spomin iz svoje zgodnje mladosti, ko je prvič videl nočno nebo z milijoni zvezdic, kako mu je ta vtis v očetovem naročju ostal za vse življenje in je vedno ob opazovanju nočnih krasot mislil tudi na očetove besede, ki mu je razlagal to in ono.

Haydn, sloviti glasbenik, se je v sivi starosti rad spominjal nedeljskih popoldnevov, ko mu je mati pela prelepe pesmi. Sam urdi, da so bile te pesmi, ki so mu zbudile ljubezen do glasbe.

V tem je tudi važen migljaj za starše. Njih dolžnost je, sveta in neizogibna dolžnost, da svoje otroke od zgodnje mladosti vzgajajo za vse dobro in jih tudi oskrbe z vsem potrebnim znanjem za življenje. Tu lahko zbirajo za svoje otroke zaklade, ki jih „rja ne razje in tatovi ne ukradejo.“ Zunanje blagostanje lahko preide na ta ali oni način; kar pa je v notranjosti vsajeno, se ne uniči tako lahko. Navadno to ostane otroku kot zvest spremljevalec za vse življenje.

Na tej stopnji pa ni boljšega vzgojnega sredstva, kot je dober zgled. Ta je važen za celotni otrokov razvoj, pa bodisi v dobro ali slabo smer.

Otrok je že po naravi dovzetan za vse lepo. Poleg smisla za vse sveto, resnično in dobro naj bi starši nikoli ne pozabili negovati v otroku tudi čut za vse lepo.

Vsaka življenjska doba ima svoje napake. Upornost, svojeglavnost, predrznost so glavne napake dečka; površnost in gizdavost pa deklice. Fant se mora naučiti pokorščine, če hoče postati cel mož, dekle mora postati resna in točna, če hoče biti nekoč dobra mati in žena. V tem oziru se v zgodnji mladosti od strani staršev dostikrat greši. Količkrat podre premila mati, kar je strogi oče postavil! Seveda pa so tudi obratni pogrški. Količkrat podre slaba šola, kar je sezidal dober dom, pa tudi slab dom, kar je postavila dobra šola! Tu je treba vzajemnosti. Trda mladost je najboljša šola za življenje. Saj vemo, da življenje nikogar ne prijema z rokavicami.

V boju s pomanjkanjem se otroci nauče zadovoljnosti z malim in so potem v življenju neodvisni od premnogih zahtev, katerim je v izobilju zrastle mladina — suženj. Iz pobožno vdane vere staršev pa se otroci nauče tudi vdanosti v božjo previdnost za vse življenje.

„Izgubljena ovca“ v Globasnici

Ni se zgubila pri nas nobena ovca, ampak agilni naši igralci so nam na cvetno nedeljo zaigrali igro „Izgubljena ovca“. Igra je vzeta iz vsakdanjega življenja in prikazuje socialne razmere v družini: Zaradi slabega zaslужka in vsled slabe tovarišije je odelavec izstopil iz katoliške vere in se pustil zapisati komunistom, ker mu je organizacija obljubila, če bo ta korak napravil, bo

do skrbeli, da bo imel vedno dela dovolj.

Ko se je to zgodilo, so ga vsi zapustili in zaradi dela tudi ni bil nič na boljšem kot pa prej. V družini je sledila ena nesreča drugi: umrla je mlajša hčerka, ki je bila v največje veselje vsej družini, starejšo hčerko, ki je bila v službi v neki komunistični pisarni, so našli nekoč v parku mrtvo. Vsled tega se oče spokori in zadobi spet delo.

JOŠIP JURČIČ:

Stari vojščak

(NARODNA PRAVLJICA)

Bil je neki vojščak, ki je že štirinajst let cesarju služil, potem pa je dobil dovoljenje, da sme iti domov. Doma mu pa ni bilo prav dobro, zato je šel še enkrat v vojaščino in ostal še enkrat štirinajst let, da ga zavoljo starosti že niso hoteli več imeti in so ga izpustili. Imel je denarja samo en groš. Pride do neke široke vode in najde sedeti na brodu rečca, ki ga je lepo prosil, da bi plačal zanj brodino, ker bi rad prišel na ono stran, pa nima s čim plačati. Brodnik pa je hotel imeti za oba dva groša. Vojščak ga je prosil in prosil, da bi prepeljal oba, rekoč, da ne premore več. Brodnik se dá preprostiti in ju prepelje. Bog, ki je bil v podobi beračevi, je rekel vojščaku: „Kaj hočeš, da ti dam, ker si plačal s svojim zadnjim denarjem brodino?“ Vojščak si izvoli torbo, v katero bo moral sleherni na njegovo povelje; nebes si pa ni izvolil.

Ko gre s svojo torbo po svetu, pride v zapuščen grad, kamor so hodili kvartar hudiči. Gre se on in jim pobere velike kupe denarja. Ko pa hudiči vidijo, kako srečo ima ta tujec v igranju in da jih je že tako obral, hočejo zaigrani denar nazaj. Vojščak pa odpre torbo in zavpije: „Ala, le v torbo!“ In vsi vrage so morali noter. S hudiči v torbi pride v neko kovačnico, kjer je koval sedem mladih kovačev na enem nakovalu. Vpraša jih: „Fantje mladi, znate dobro poklepati?“ Odgovore mu: „Prav dobro.“

„Potolcite malo to torbo“, jih prosi. Jelo je sedem mladih kovačev udrihati po torbi in hudiči so cvileli notri kakor mlade miši: „Kvik, kvik, kvik.“ Ko se mu je zdelo zadosi, vzame torbo in gre naprej. Pride do mlatičev. Mlatilo jih je osem, en čas štirje, en čas štirje. Vpraša jih: „Ali znate dobro drobiti?“ Rečejo: „Dobro.“ Vrže torbo med žito in mahnilo so neusmiljeno po nji. Hudiči pa so zopet cvilili: „Cvik, cvik, cvik.“

Vojščak izpusti hudiče, ki so bili že tako potolčeni, da so vsi krevljali, in bežali so naravnost v pekel ter zaprli vrata za seboj.

Vojščak se je postaral in vsega, tudi življenja na

Lepo vedenje

VEDENJE PRI MIZI

(Nadaljevanje)

Kompote jemo vedno z malo žlico, koščice (peščiča) denemo iz ust na žličko in tako nesemo na rob krožnika.

Vsak griljaj mesa sproti odrežemo in z vilicami v levi roki nesemo v usta. V roke smemo prijeti le večje kose perutnine. Kosti odlagamo na nalašč za to pripravljene krožnike. Ribe jemo s posebnim priborom, sicer z dvema vilicama.

Sadja ne lupimo, jabolka z nožem razrežemo na četrtine in tako jemo kos za kosom. Grozd primemo z levo, z desno roko trgamo jagode in nosimo v usta. Orehe tremo s posebnimi kleščami.

Suhe jedi jemo vedno z roko, mokre sočne sladice zajemamo vedno z malo žličko; prav tako kreme, puding in šatoh; krhke lomimo z vilicami. Omlete (palačinke), jabolčni zavitek in slično jemo z vilicami in nožem. Torto jemo s posebnim priborom ali pa jih lomimo z vilicami; če so zelo sočne, pa z žličko. Sendviče (obložene kruhke) jemo z roko. Sir režemo z nožem in na kruhu nesemo v usta. Špargelj držimo z roko na koncu in tako jemo. Artičoke primemo za konico lista — trde dele lista položimo na rob krožnika.

Kavo in čaj pijemo, kruh ali pecivo prigrizujemo — ne jemo z žličko. Soli in popra nudimo v solnicah na mizi.

tem svetu, naveličal; torej gre na oni svet. Najprej gre k nebeškim vratom. Ko zagleda sv. Peter vojščaka „s torbo“, zapre vrata in reče: „Zakaj si nisi izvolil nebes, jaz te ne morem pustiti noter, pojdi v pekel.“

Vojščak si misli: „Če že moram, pa pojdem. Ako mi stori kdo kaj žalega, naj poizkusi. Precej bo v torbi.“

Hudiči oddaleč zapazijo vojščaka, in ker se niso bili pozabili, kaj jim je nekoč storil, hitro zapro velika vrata peklena in tiščijo z vso močjo, tako da kremplji pogledajo vnkaj. Vojščak hitro pobere kamen in zabije kremplje od zunaj, tako da jih ne morejo izpultiti. In še dandanašnji so peklena vrata zaprta, da ne pride nihče noter.

Potem se obrne zopet k nebesom in prosi Petra, da bi prišel noter. Sv. Peter pa pravi: „Jaz te ne smem pustiti noter, Bog ne dovoli.“

Vojščak pa le prosi in pravi: „Stisnem se v kak kotiček v nebesih, le verjemi, da ne bom nikomur na potu.“

Zdaj pregovarja še sv. Boga, in spustili so ga, da je sedel v kotu.

Vstane pa nekoč na zemlji huda kolera, in smrt je podila neštevilne množice v nebesa. Sv. Peter je moral venomer odpirati nebeška vrata, tako da se je že naveličal in je bil nejevoljen, da smrt tako neusmiljeno davi na zemlji.

Vojščak s torbo ga poprosi: „Če hočeš, bom pa jaz odpiral en čas.“

Peter ga pusti.

Ko pa prižene smrt novo krdelo, ji reče: „Ala, v torbo!“

In morala je v torbo.

Dolgo ni bilo nobenega mrliča več na zemlji, ker je bila smrt zaprta. Bog pa in sveti Peter ga začne prositi, da bi smrt izpustil. Obljubita mu, da pride, če to stori, namesto nazaj v kotiček na boljši sedež. Vojščak je izpustil smrt iz torbe in zato je prišel iz kota na najboljši sedež, kjer ga bomo videli, ko pridemo gor.

Če najdeš kaj v jedi, odstrani neopaženo. Po jedi položi pribor ravno na krožnik, vzporedno vilice in nož z držalom proti desni.

Če želiš kako jed, ki je na mizi, se ne steguj in ne oviraj drugih gostov, marveč prosi soseda, da ti jo poda.

Bodi do svojih sosedov ob mizi skrajno obziren — ne suvaj jih s komolci, četudi tesno sediš. Ko strežnik ponudi, vzemi urno; če ne želiš, se zahvali. Govoriti: „Ne morem več“, „ne bom več“ ali celo „ni dobro“, je zelo neumestno. Vzemi ali pusti. Oklevanje in premišljevanje ti ne daje najboljšega spričevala.

SALJIVA VPRAŠANJA — RESNI ODGOVORI

1. Kdaj je mlinar v mlinu brez glave? (Kadar gleda skozi okno.)
2. Od kdaj in do kdaj je živel najpametnejši človek na svetu? (Tudi op. evropski op.)
3. Od 10 vzamem 10, pa vendar ostane 10. Kako to? (Kadar snamem rokavice z obeh rok.)
4. Katera bolezen ni razsajala še po nobeni deželi? (Morska bolezen — nič ni n. koprcen.)
5. Katera žival ima pri nas desetkrat manj nog kakor pri Nemcih? (Stonoga — pri Nemcih je „Tausendfüßler“.)

Zgodba o Kosmačevi Dorici

Nikakor nočem trditi, da bi bila Kosmačeva Dorica kar cela porednica prve vrste. A prišli so vendar dnevi, ko je pokazala svetu svoj trmasti in jezni obrazek.

Tak dan je bil vselej, kadar je bilo treba varovati malega Tinčeta. Saj je imela Dorica svojega brata zelo rada. Najrajši ga je imela takrat, ko so ga imeli v naročju mama. To je skakala okrog mame in okrog Tinčeta! Rada ga je imela tudi takrat, ko je Tinče prav sladko spal. Če je bil fantek dobre volje, miren in potrpežljiv, je še tudi šlo za silo. Ali kadar je Tinček zapel svojo neprav prijetno, jokajočo pesem, takrat je pa Dorici pošla vsa ljubezen. In če so jo primorali, da je vseeno morala čuvati svojega brata, pa se ji je obrazek pooblačil, šobica se je napela in strašno grdo je gledala izpod čela.

Dorica je bila lačna najmanj stokrat na dan. Zlasti, če je njeno oko zapazilo v omari belo, lepo zapečeno pogačo. Takrat je bila sploh lačna samo za pogačo. „Pogačo, pogačo, pogačo!“ je govoril jeziček, je pripovedovalo oko, sploh vsa Dorica. Mama so ji ustregli prvič in drugič, mogoče še tretjič, potem pa ne več. In takrat je bila Dorica spet huda.

Kadar je sadje bogato obrodilo, je bila Dorica silno nevšečna. Samo brskala je po posodi in iskala je najboljših češenj, samo napol je objedla hruško ali jabolko, pa je vrgla božji dar stran. Za to so jo samo malo pokregali, pa je bilo brž dosti; je že grdo gledala.

In pa v šoli. Seveda, kadar je dobro znala, takrat se ji je svetil obraz, iz oči se ji je bliskalo, vsa je bila kakor sam živ ogenj. Alj ti nesrečni učitelji in prav take učiteljice so prav dobro poznali, kdaj Dorica ni zna. Če je znala, se dostikrat še zmenili niso zanjo; kadar pa ni znala, takrat pa kar naprej: „Dorica! — No, Dorica Kosmačeva!“ Kakor nalašč. Kdo bi ne bil pri takem postopanju užaljen: Kdo bi ne bil hud? Ali ni to krivično?

Takole je bilo z Dorico. Kako je pa z vami? Povejte, povejte! Ali pa rajši nikar. Če ne, bomo preveč zvedeli.

ZA DOBRO VOLJO

KDO JE OSEL

Pruski kralj Friderik je zelo cenil velike vojake. Imel je za take poseben bataljon, ki ga je večkrat pregledoval. Nekoč je prišel v ta bataljon Francoz, ki ni znal nič nemško. Tovariši so mu rekli: „Kralj vedno vpraša enako: koliko si star, kako dolgo si pri vojakih in ali imaš poklic in opravilo. Ti boš rekel: 21 let, pol leta in oboje.“

Ko kmalu nato kralj pride, zapazi tako Francoza in to pot vprašanja zamenja: „Kako dolgo si že pri vojakih?“

„21 let.“

„Tako! Koliko si pa potem že star?“

„Pol leta.“

„Zdaj pa ne vem, kdo je osel, jaz ali ti?“

„Oba, vaše Veličanstvo!“

Kralj se pristrčno smeje in pravi: „Tako v obraz mi pa še nihče ni rekel osel kakor ta vojak.“

POLOMIL JO JE

V bogoslovnem semenišču na Madžarskem se je pripetilo sledeče: Gospodje, ki naj bi bili posvečeni v mašnike, so imeli izpit pred škofom v madžarščini. Tega se je zelo bal neki gospod, ki je bil Italijan in ni znal madžarskega jezika. Učni jezik je bil namreč latinski. Potolaži ga nek madžarski bogoslovec in pravi: „Kakor bom jaz odgovarjal pred teboj, tako tudi ti odgovarjaj, pa bo dobro.“

Škof pride in vpraša Madžara: „Kaj bi vi naredili, če bi vam padla pri maši v kelih muha po povzdigovanju?“

„Prišel bi muho s svojima posvečenima prstoma in jo držal nad svečo, da bi zgorela“, odgovori kandidat.

„Zelo dobro“, pravi škof, „vi ste pa res učen gospod.“

„Prevzvišeni, zdaj še ne“, pravi bogoslovec, „pač pa upam to postati pod vašim modrim vodstvom.“

Nato vpraša škof Italijana: „Kaj bi vi naredili, če bi maševali na prostem, pa bi vas napadel kozel?“

Kandidat pa pravi: „Prišel bi kozla s svojima posvečenima prstoma in ga držal nad svečo, da bi zgorel.“

„Vi ste pa tepec“, pravi škof osupel nad tako bedastim odgovorom.

„Prevzvišeni, zdaj še ne, upam pa to postati pod vašim modrim vodstvom“, se odreže kandidat.

D.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

H. C. Andersen:

BABICA

Te dni je vse evropsko časopisje in radio proslavilo v neštetihi člankih in oddajah poldrugo stoletnico rojstva pisatelja-pravljičarja, katerega dela so v veliki večini prevedena v vse evropske jezike in skoraj ni vzgojitelja mladine, ki ne bi poznal zvenečega imena „Andersenove pravljice“. Te pravljice, ki po svoji globini niso samo pravljice — osebe v njih: kralji, principi itd. ter nastopajoče živali — so le obleka vsebine, ki je prijetna in poučna, ker prevzame mlado dušo in ji obenem posreduje pogled v resnice in pravila vsega življenja. Andersen je bil prvi pisatelj v književnosti, ki je od kraljevičev, princesk, zmajev, hudih žen prešel k opisovanju prirode in njenih bitij, do najmanjših — do bitij v kapljici vode. V svojih zgodbičah je vzel za snov vse, kar sta takratna tehnika in medicina poznali. Mnogo je potoval, kar mu je obzorje razširilo in zato so njegove „pravljice“ male dragotine, vsebujejo prekrasne primerjave, miselne odtenke mikroskopsko finega dotika in tako tudi za odrasle zaželeno branje.

Po vseh večjih evropskih kulturnih srečanjih prirejajo proslave, na Danskem pa seveda ni kraja in društva, ki ne bi slavilo velikega sinu danskega naroda. Danski kralj je na svečani proslavi govoril o Andersenu.

Ena najznačilnejših potez v njegovem značaju pa je bila velika ljubezen do roditeljev, predvsem do matere in babice. Za svoj 75. rojstni dan je dobil po lastni izjavi najlepše darilo: njegova povest: „Zgodba neke matere“ je bila takrat prevedena že v petnajst jezikov.

Babica je tako stara, precej nagubano lice ima in lase vse bele, toda njene oči blešče kot dve zvezdi, da, še vse lepše so, tako mehke in prijetno dé gledati vanje. Te najlepše zgodbe in ima obleko z velikimi rožami in iz tako težkega svilenelega blaga, da prav pošteno šumi. Babica ve mnogo, mnogo stvari, saj je živela že dolgo pred očetom in materjo in to prav zares! Babica ima pesmarico z debelimi srebrnimi platnicami in večkrat bere iz nje. Sredi knjige je roža, čisto plosko stisnjena in osušena in vendar se ji najprijetneje nasmehlja in pri tem se ji oči zasolze. Zakaj pa babica uvelo rožo v stari knjigi tako pogleduje? Veš zakaj? Vsekdar ko babične solze kapljajo na rožo, njene barve osveže, tedaj roža zadehti in vsa izba je polna njenega vonja, stene se odmaknejo, kot bi bile zgolj megla in vse naokrog je zdaj prekrasni, zeleni gozd, kjer sonce blešči med listjem in babica — da, ta je vsa mlada, je lepo dekle s svetlimi kodri, rdečih okroglih lic, zalo in ljubko in nobena roža ni bolj sveža, le oči, tiste mehke blažene oči, so ostale babičine oči. Njej ob strani sedi možki, tako mlad, močan in lep. Rožo ji podaja in ona se smehlja — tako se babica vendar ne smehljal — pač, spet se smehlja. Njega zdaj ni več, mnogo misli in mnogo postav gre mimo nje; zalega možkega ni več, roža je v pesmarici in ... babica —, da, ta sedi spet tukaj kot stara žena in zre na velo rožo v knjigi.

Babica je zdaj mrtva. — Sedela je v naslonjaču in pripovedovala dolgo, prekrasno

zgodbo. „In zdaj je končana“, je rekla „in zelo sem utrujena, pustite naj malo zadremlem.“ Nazaj se je naslonila in rahlo dihala, spala je, toda postalo je vedno tiše in tiše, njen obraz je bil poln sreče in miru, bil je, kot bi sončni sij polzel po njem in potem so rekli, da je mrtva.

Položili so jo v črno rakev, ležala je zavita v bele prte in tako lepa je bila; oči so bile sicer zaprte, toda gube so izginile. Njeni lasje so bili srebrno beli in tako čistiljivi in prav nič tesno pri srcu ni bilo komu, če jo je mrtvo gledal. Bila je vendar naša ljuba, srčno dobra babica. Pesmarico pa so ji položili pod glavo, kakor je sama zahtevala in roža je bila v stari knjigi. Tako so babico pokopali.

Krščansko velikonočno veselje

Laški zdravnik, profesor, slavni kirurg dr. Andrej Maiocchi (izg. Majoki) je pripovedoval:

„Tukaj v bližini Milana je živel pred leti mladi grof Alberto Larghi (izg. Largi). Živel je v svoji vili. Marsikdo izmed vas se ga mogoče še spominja. Toda zdi se mi, da se bržkone še mnogo več ljudi spominja Pije, njegove mlade žene. Saj romajo ljudje zdaj že dve desetletji na njen grob kakor h kakšni svetnici! No, jaz nisem malo doprinesel k temu, da je njena življenjska žrtev postala znana, in to storim tudi danes. Baš velikonočni praznik je bil velikega pomena v življenju mlade zakonske dvojice, na velikonočno jutro sta bila poročena.

Redkokdaj so ljudje videli lepšo in srečnejšo dvojico tako visokega dostojanstva v milanski stolnici; redko pa tudi ženina in nevesto, katerima so ljudje privoščili srečo tako brez zavisti. Ubožci iz okolice Milana morejo boljše poročati, od kod je izvirala ta izredna priljubljenost.

Po poroki se je šele prav videlo, kako sta v delih usmiljenja drug drugega prekašala, in bila sta kot živa pridiga o krščanskem zakonu v svoji čudoviti notranji in zunanji dopolnitvi. Če je grofica že v svojih mladih dneh zaslužila ime Pija, to je: Pobožna, je postala še pobožnejša po svojem svetniškem možu in ljudje so se spraševali, kaj hoče Bog v njih nuditi našemu času?

Da, potem so doživeli Milančani igro, zaloigro, drugačno, kakor so pričakovali. Zdelo se je, da je to zaloigro pisal temen angel s neizprosni peresom. Že takoj prvo dejanje je kazalo na prihodnjo tragiko.

Kar je pri zakonskih splošno krona ljubezni in pričakovanja, otrok, je postalo tukaj povod najgrenkejših bolečin in odločitev na življenje in smrt. Ko je grofica Pija

Na grob, tik za pokopališkim zidom, so vsadili rožni grm; bil je v polnem cvetju in slavček je nad njim pel, iz cerkve pa so orgle igrale najlepše pesmi iz knjige, katero je umrla imela pod glavo. Mesec je sijal naravnost na grob, toda mrtve ni bilo. Vsak otrok je smel ponoči brez skrbi tja in na cerkvenem zidu utrgati rožo. Mrtvi ve več, kot vsi mi živi vemo. Mrtvi vedo, kako se bojimo, kako grozno bi se prestrašili, če bi se oni povrnili. Mrtvi so boljši od nas vseh in zato ne pridejo. Zemlja leži nad rakvijo in zemlja je v rakvi. Pesmarica z vsemi njenimi listi je prah in roža z vsemi njenimi spomini je v prah razpadla. Toda nad vsem tem cveto nove rože, nad vsem tem poje slavček in orgle igrajo. Mnogo mislimo na babico z mehkiimi, vedno mladeniškiimi očmi. Oči ne morejo umreti. Naše bodo nekoč videle babico, lepo in mlado, kot je bila takrat, ko je svežo, rdečo rožo, ki je zdaj prah v grobu, privikrat poljubila.

Prevod ft

prvič stopila predme v onem stanju, v katerem mlade žene zacvetijo kakor rože, sem se prestrašil, jaz, ki sem mislil, da sem se že odvadil prestrašenosti nad zunanostjo bolnikov! Smrt je gledala iz njenih prozornih potez.

Da, ni bila nobena prevara, preiskava je potrdila, kar mi je narekoval prvi strah: grofica Pija Larghi svojega otroka ne bo preživela; njegovo rojstvo je pomenilo njeno smrt. Otrok bo rojen — ona bo umrla. K temu je prišlo, da je pri njej na novo izbruhnila tuberkuloza.

Ena edina možnost, da se reši njeno življenje, je vsekakor bila: otroka bi bili morali umoriti pred njegovim rojstvom, da ohranimo življenje ogrožene matere.

Da bi bil popolnoma gotov, sem sklical najbolj znane zdravnike; njihove diagnoze so se glasile enako. Od vseh sem se samo jaz zavedal, v kakšen konflikt vesti bosta prišla Larghijeva. Moji stanovski tovariši pa so z veliko zgovornostjo nagovarjali mlado zakonsko dvojico, da je nerojeno dete treba odstraniti; da se življenje matere ne sme izpostaviti nevarnosti.

Potem pa je stopila grofica pred mene, me dolgo gledala in rekla z nepozabnim izrazom: „No, profesor Majocchi? In kaj svetujete vi?“ — Grlo mi je bilo kakor zadržano. Pogledal sem soproga, ki je stal poleg nje z najbolešnejšo onemoglo bojznijo v potezah, kakor bi pričakoval svojo lastno smrtno obsodbo. Pogledal sem mlado grofico, ki sem jo poznal že od njene dekliske dobe. In povesil sem pogled, ki je obstal na zlatem križu, ki ga je navadno nosila kot edini okras. Hotel sem odgovoriti in nisem mogel. Tedaj je sledil njen pogled mojemu, njena roka se je prtipala do križa in ga pokrila kakor v obrambo,

kakor bi ga hotela varovati — pred menoj? — pred samo seboj? In s pretresljivo kretljivo trpljenja je povesila čelo in je šepetala: „Bil je žrtvovan, ker je sam hotel. — Hvala, gospod profesor!“ Drugi niso razumeli njenih besed, kvečjemu njen soprog, ki je prebledel. Nato je odpustil zdravnike.

V oni noči nisem spal in se ne sramujem priznati, da sem bedel in klečal pred tabernakljem milanske stolnice. Nisem bil sam tam, še dva človeka sta premolila nočne ure. Ko se je svitalo, smo zadeli drug na drugega pri glavnih vratih in smo se nemo spogledali. Vedel sem vse.

Zaloigra se je nadaljevala. Bilo je zopet velikonočno jutro, ko je grofica Pija rodila svojo malo hčerko. Bil sem zraven, ko je pozdravila otroka z velikimi očmi, z očmi, v katerih sta se mešali materinska sreča in smrtna bol. Potem so ji zaradi nevarnosti okuženja odvzeli otroka.

Njen smrtni boj se je začel v tem trenutku. Umrla je. Grof Alberto Larghi pač nikdar ni prebolel izgube svoje žene. Tudi češčenje, katero so skazovali rajni, ga ni moglo potolažiti. Z največjim zanimanjem sem zasledoval, kako je vzcvetela mala človeška cvetka, ki je mater stala življenje. Kmalu smo strmeli, kako zelo je bil otrok podoben pokojni. Potem me je vodil moj poklic v oddaljene pokrajine Italije in zgubil sem malo izpred oči. Šele oznanilo o smrti grofa Larghija mi jo je zopet priklicalo v spomin. Pisal sem, pa nisem prejel nobenega odgovora. Rekli so mi, da je odpotavala.

Polagoma se je zdelo, da sem pozabil na dogodke ob njenem rojstvu.

Nekega dne — preteklo je medtem približno dvajset let — so me klicali v najdenešnico, kjer je zbolela ena od sirot. Ko sem dete preiskoval, sem občudoval čudovito spretnost sestre, ki mi je pomagala. Pogledal sem kvišku, tako me je pretreslo, da sem se komaj premagal.

Hčerka grofinje Larghi me je pogledala izpod pajčolana usmiljene sestre. Zdelo se mi je, da se mi oči pokojne smehlajo nasproti, napolnjene z neizrečno ljubeznijo in ponižnostjo so mi gledale v prestrašeni obraz.

Otok žrtve se je posvetil večnemu žrtveniškemu življenju. Roka, ki je lajšala bolečine otrokom — sirotam, je že nosila pristan zaobljube nevest Kristusovih. Molčala sva in sva gledala drug v drugega. In potem je tipala kakor slučajno roka grofice v pajčolanu do križa na prsih in ga je rahlo pokrila. In zdelo se mi je, da slišim davno pokopani glas: „Bil je žrtvovan, ker je sam hotel.“

„In glejte, v tem trenutku,“ profesor Andrej Majocchi je snel svoja očala in jih je dolgo čistil, „sem spoznal krščansko velikonočno veselje, ki prihaja iz žrtve in povzdiguje srca v vedno trajajočem Exultet k Bogu.“ (Z „Exultet“ se začne stara cerkvena velikonočna pesem).

Ladja morskoga roparja

Prevod iz angleščine

(12. nadaljevanje)

„Sem, vi z Malte, tja gor in dobro pazite in glejte, ali ni videti nobene ladje!“ je dejal kapitan in odšel proti zadnjemu delu ladje.

Preden je zbral Hawkhurst svoje ljudi in jih odposlal nazaj na ladjo, je veter popolnoma prenehal, kakor je običajno le v teh krajih.

Kje pa je bil Francisco med tem krvavim prizorom? Ostal je v kabini razbojniške ladje. Več nego enkrat je prišel Kajn k njemu, da ga pregovori, naj pride na krov in pomaga zajeti portugalsko ladjo, toda zaman — njegov edini odgovor na vse grožnje in prošnje morskoga razbojnika je bil: „Storite z menoj, kar vam je drago — pripravljen sem na vse —, dobro veste, da se ne bojim smrti — toliko časa, dokler ostanem na tej ladji, se nikdar ne udeležim vaših krvavih činov. Ako res spoštujete spomin na moje mater, dovolite njenemu sinu, da si poišče poštenega in častnega dela.“

Franciscove besede so zvele Kajnu po ušesih, ko je hodil gor in dol po portugalski ladji; in kakor tudi ga je osramotil mladenič, vendarle je priznal, da mu je bil fant sicer enak v telesnem pogumu, toda da ga je presegal v duševnem. Premišljal je, kako

naj nastopa proti Franciscu, ko je prišel na krov Hawkhurst. Spremljali so ga njegovi ljudje in tirali s seboj šest oseb, ki so bile utekle splošni moritvi. Bili so to škof, njegova vnučinja, njena služabnica, neko portugalsko dekle, nadzornik ladjinih tovorov, cerkvenik in škofov služabnik. Prignali so jih na krov in jih v vrsti postavili pred kapitana, ki jih je strogo ogledoval. Škof in njegova vnučinja sta zrla naokrog. Škof je ponošno in pogumno pogledal Kajnu v oko, dasi je vedel, da so njegove ure štete, dekle je pa boječe gledalo okoli sebe, da vidi, ali je še kaj ujetnikov in ali je med njimi njen zaročenec. Toda njene oči niso našle njega, ki so ga iskale — videla je samo bradate obraze morskil razbojnikov in s krvjo oškropljeni krov.

Zakrila si je obraz z rokami.

„Priženite k meni onega moža,“ je dejal Kajn ter pokazal na služabnika. „Kdo si ti?“

„Služabnik milostljivega škofa.“

„In ti?“

„Ubog cerkvenik v službi milostljivega škofa.“

„In ti?“ je zaklical tretjemu.

„Nadzornik ladjinih tovorov.“

„Na stran z njimi, Hawkhurst!“

„Ali potrebujete še ostale? je vprašal pomniljivo Hawkhurst.

„Ne.“

Hawkhurst je dal znamenje nekaterim razbojnikom, ki so nato odgnali cerkvenika

in služabnika. Nekoliko sekund pozneje je bilo čuti zadušeni krik in težak udarec v vodo. V tem času je razbojniški kapitan izpraševal nadzornika glede ladjinih tovorov, ko mu je nenadoma segel v besedo eden izmed razbojnikov ter mu v naglici sporočil, da je bila ladja zadeta pod vodno črto in da se hitro potaplja in pogreza v vodo. Kajn, ki je stal pri nekem topu z mečem v roki, je vzdignil roko in udaril, hote ali nehote razbojnika z ročajem tako močno po glavi, da mu je razbil črepinjo in je mož padel mrtev na krov.

„Tu imaš, jezičnež, za svoje poročilo; ako ostanejo ti ljudje trdovratni, smo delalaj zastoj.“

Drugi razbojniki so uvideli resnico kapitanovih besedi in niso prav nič nasprotovali tej kazni ter so odpravili truplo svojega tovariša.

„Kakšno usmiljenje naj pričakujemo od ljudi, ki so tako brezsrčni celo med seboj?“ je izpregovoril škof in povzdignil oči k nebu.

„Molčite!“ je zaklical kapitan, ki je izpraševal sedaj nadzornika o tovorih v spodnjem delu ladje; ubogi mož je odgovarjal, kolikor je znal in vedel. „Srebrnina — denar za vojake — kje je?“

„Denar za vojake je v prostorih za pijačo, toda o srebrnini ne vem ničesar. Morebiti je kje v zabojih, ki so škofova lastnina.“

„Hawkhurst! Pojdi takoj v prostore za

pijačo in poišči denar, vtem pa bom nekoliko izpraševal častitljivega očeta.“

„In nadzornik — ali ga še potrebujete?“

„Ne. Lahko gre.“

Ubogi človek se je zgrudil na kolena od hvalečnosti, češ, da je rešen; toda nepotrebno je skoro pravit, da so ga v eni minuti raztrgali na kosce morski somi, ki so bili zavohali svoj plen in se sedaj igrali okoli ladje.

Kapitan ni opazil, da se je sedaj družba pomnožila, da je prišel na ladjo Francisco, ki je zvedel od Krumana Pompeja, da so na zajeti ladji jetniki in med njimi dve ženski, ter je prišel, da prosi milosti zanje.

„Visokočastiti oče,“ je dejal Kajn po kratkem molku, „ali imate mnogo dragocenih stvari na tej ladji?“

„Prav nič,“ je odgovoril škof, „razen tega ubogega dekleta. Ta je res neprecenljive vrednosti in bo, kakor upam, kmalu med angeli v nebesih.“

„No, ako je res, kar pripovedujete, so na tem svetu vice, v katere je treba iti, preden pride človek v nebesa; zaradi tega naj ima to dekle smrt za blagoslov proti temu, kar čaka vas, ako ne odgovorite na moja vprašanja. Imate precej zlatih in srebrnih stvari za cerkve — kje je vse to?“

„Med zaboji, ki so izročeni meni v varstvo.“

„Koliko je vseh skupaj?“

(Dalje prihodnjic)

KNJIŽNICA DEŽELNEGA MUZEJA

Knjižnica Deželnega muzeja smatra kot svojo dolžnost zbirati vse, kar je na Koroškem pisanega in tiskanega, da bi svoj obsežni oddelek „Carinthia“ izpopolnila in dogradila.

Ze dolga leta se poleg tega v knjižnici pregledujejo vse revije, katere knjižnica dobiva, nadalje se stalno pregleda vse koroško dnevno in strokovno časopisje: vse, kar sega preko dnevnih zanimanj, vse, kar je važno za deželno narodopisje, dela, članki in novice z biografskimi podatki, vse se za beleži, da more služiti za nadaljnjo uporabo.

Ta seznam je sistematično urejen, za lažji pregled se vodi posebno kazalo.

Vsi časopisi in revije, ki so po svojem narodopisnem pomenu prišle v ta seznam, leže tudi ohranjene v knjižnici Deželnega muzeja in so vsakomur na razpolago, saj je tak seznam važen pripomoček za javne urade in tudi privatnike, ki se ga bodo nedvomno v največji meri poslužili.

Pomemben dogodek

Dne 7. aprila je praznoval dir. Gregor Sattler v najožjem krogu svoj 80. rojstni dan v izredni telesni in duševni čistosti, kajti jubilarant še danes aktivno načeluje kot senior-šef svojemu trgovskemu obratu v Celovcu, Heuplatz 7.

Prvotno se je posvetil krojaški stroki, služboval je v Severni Ameriki ter naposled sodeloval nekaj let v podjetju svojega očeta v Buenos Airesu v Argentini.

Po povratku v Evropo se je izpopolnjeval v svoji stroki na šolah v Hamburgu, Berlinu in Düsseldorfu, nakar je leta 1899 začel samostojno izvrševati krojaški obrt v Celovcu. Leta 1904 je odprl v Celovcu prvo koncesionirano šolo za prirojavanje oblek v Avstriji, a kmalu nato še tekstilno trgovino, ki obstaja še danes.

Dir. Sattler je izza leta 1907 član Trgoveške zbornice v Celovcu, kjer je skozi dolga leta vršil tudi funkcijo zborničnega svetnika. Zadnja vojna je prizadela tudi temu obratu težke izgube, med drugim je bila dunajska filiala docela uničena, a najmlajši izmed 3 sinov se ni povrnil.

Danes zavzema tekstilna trgovina Sattler v Celovcu, Heuplatz 7, vidno mesto med tovrstnimi obrati in to pod izkušenim vodstvom dir. Gregorja Sattlerja ter ob izdatnem sodelovanju njegovih sinov. Trgovina nudi blago, obleke ter perilo dobre kakovosti in po nizkih cenah, vsled česar je občinstvu znana in priljubljena.

ZANESLJIVO NAJBOLJŠA SEMENA

dobite pri

Streit

BELJAK - VILLACH, Widmangasse 43

VSE BARVE IN LAKI se dobe pri

Farben Kikel

Klagenfurt, Priesterhausg. 1 in St. Veit a. d. Glan

Voljo živo da SCHLEPPE-PIVO

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT STADTTHEATER

15. do 18.: „Liebe und Trompetenblasen“. (Ni za mladino).
19. do 21.: „Der neue Sheriff“. Ni za mladino.

PRECHTL

14. do 18.: „Schwert und Rose“.
19. do 21.: „Drei aus Texas“ (Ni za mladino).

VOLKSKINO

15. do 18.: Pretresljiva ženska uroda „Angst“. (Ni za mladino).
19. do 25.: barvni film „Mädchenjahre einer Königin“.

DOBRLA VES

16. 4. ob 16. uri in 17. ob 20. uri: „Das Kreuz am Jägersteig“. — Krasi naravni posnetki; vzeti iz življenja.

20. 4. ob 20. uri: „Verbotene Frucht“ (za mladino pod 17. let prepovedano).

PLIBERK

16. do 18. aprila: „DIE LÉTZTE BRÜCKE“

Film je bil odlikovan na raznih mednarodnih filmskih festivalih in glavna igralka Svicarka Maria Schell je prejela zlato lavoriko.

Film je vsebinsko in umetniško tako zanimiv in na visoki stopnji, da ga ne imenujejo zaman „najboljši avstrijski povojni film“. Veliko je tudi jugoslovanskih igralcev. Vsebina filma sega v čas nemške okupacije Bosne in Hercegovine po kapitulaciji Italije. Velicina tega filmskega dela je v njegovi osnovni ideji: zmaga človeštva nad nacionalnimi in ideološkimi prepadi, ki ločijo ljudi, zmaga ljubezni do bližnjega nad sovraštvom.

Nepopisno lepi in ganljivi so prizori, ko obe strani ustavita ogenj, ko se med njima pojavi zdravica Maria Schell, nositeljica vere v človečanstvo. Film je od začetka do konca tako napet, tako pretresljivo resničen, kot bi se pred človekom odgrnila zavesa spoznanja. Tisti, ki je ta film videl, bo imel dovolj vzroka se poglabiti.

Film je obsodba vojne in velik doprinos k ideji zblizanja med narodi.
20. do 21. 4.: „Das Hollandmädel“.

„Hornyphon - Rex“, radioaparāt z največjo prodajalno štev. tudi na obroke pri **OTTO GAGGL, Villach RATHAUS**

Sanitarne naprave, centralne kurjave, vodovodne napeljave **ANDLINGER, Celovec Adlegasse, tel. 20-52.** Strokovni nasveti in brezplačni proračuni. Dobave po tovarniških cenah. Električne črpalke. Vse na zalogi.

Črke za portal pri Jenoch, Klagenfurt, Herengasse 14.

Solid Leistungsfähig
Allbekannt MÖBEL
Allbewährt
Klagenfurt, St.-Veiter-Straße 15
Telefon 22-58

GRUNDNER
Ustanov. 1893
KLAGENFURT WIENERGASSE 10
Brezplačno predvajanje šivalnih- in pletilnih strojev.
Pridemo tudi k vam!
Pazite, prosimo, na napoved v vaši vasi!

Poceni prodaja se nadaljuje **STOFFSCHWEMME, CELOVEC Marktplatz.**

Šivalne stroje Pletilne stroje
GRUNDNER
Celovec Wienerg. 10

Plašči iz balonske svile, dežni in za motoriste najceneje v strokovni trgovini **V. TARMAN, Celovec-Klagenfurt, Völkermarkter Strasse Nr. 16.**

Da se more še bolje spati in zadovoljen biti, je samo mogoče na Okomovih modrocih, ker so strokovno osnaženi ter skrbno predelani. Zjutraj naročeni, zvečer dobavljeni. **OKORN, Klagenfurt, Völkermarkter Strasse 1.**

Vsak teden nove pošiljke raznih avto-vozov samo **Kä. Autozentrale POTUZNIK, Celovec-Klagenfurt, St.-Ruprecht Strasse.**

INGSTE WERKE, Klagenfurt, 10. Oktober-Strasse 4. Električne stvari motorje, inštalacijski material, stroje za kuhinje, umivalne stroje. Izdelek Graz Werdorf.

Damske obleke, razne	cene od . . . S 29.95
Damske Shantung bluze, samo . . .	S 19.90
Balonski plašči, razne cene, od . . .	S 198.75
Moški sacco-ji, razne cene od . . .	S 168.75
Moške gabardine hlače, razne cene od . . .	S 98.—
Moške Ami hlače, vse velik., samo S	47.90

TEKSTILNA ROBA FERTALA ŠMOHOR

Hišne oprave, kredence, štedilnike, šivalne stroje in modroce dobite najceneje pri starinarju **FUCHS, Klagenfurt, Salmstrasse 4.**

Najlepši spomin na sv. obhajilo in birmo je slika iz fotografskega ateljeja **TOLLINGER**
CELOVEC, ALTER PLATZ 31. Telefon 20-76
Odprto imamo ob nedeljah prvih sv. obhajil dopoldne, na oba binškožna praznika pa ves dan!

Če želite

- ▶ službo dobiti ali nuditi
- ▶ stanovanje najeti ali dati v najem
- ▶ hišo kupiti ali prodati
- ▶ avto kupiti ali prodati
- ▶ motorno kolo kupiti ali prodati
- ▶ zakonskega druga poiskati

ali če želite nekaj, česar ne morete dobiti v krogu Vaših znancev dajte oglas v

Naš tednik-Kronika

To je NAJCENEJŠA in NAJUSPEŠNEJŠA POT do izpolnitve Vaših želja

ALLE ARTEN BÜRO-, SCHREIB- U. RECHENMASCHINEN THEODOR STREIN KLAGENFURT VILLACH

Theodor Strein
Klagenfurt - Villach

Alle Arten Büro-, Schreib- und Rechenmaschinen GÜNSTIGE TEILZAHLUNGEN

Nemški **HOLDER-DIESEL-TRAKTOR**

Vse **POLJEDELSKE STROJE, ŠTEDILNIKE, PEČI, PRALNE STROJE**

ugodna možnost nakupa!

HANS WERNIG
KMETIJSKI STROJI
KLAGENFURT, Paulitschgasse 13
Telefon 35-02

Kern
FAHRZEUGE RADIOHAUS ELEKTROWAREN

RADIJSKI APARATI, ELEKTR. POTREBŠČINE, DVOKOLESA, ŠIVALNI STROJI. — Na obroke!

Radio KERN
KLAGENFURT, BURGASSE, TEL. 24-01

URADNE OBJAVE

FINANČNO MINISTRSTVO NAZANJA:
Rok za oddajo davčnih prijav za leto 1954 za dohodninski davek, osebni davek in obrtni davek je splošno podaljšan do 30. junija 1955.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIO
Nedelja, 17. aprila: 07.20—07.25 Duhovni nagovor — 07.25—08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.
Ponedeljek, 18. aprila: 13.55—14.25 Poročila in objave. Za našo vas. — 18.45—19.00 Predstavljamo vam: Kotmirški trio. — Torek, 19. aprila: 13.55—14.25 Poročila in objave. Zdravniški vedež. Narodne melodije. — Sreda, 20. aprila: 13.55—14.25 Poročila in objave. Voščilo po radiu. (Ponovitev z dne 7. 2. 55) — 18.45—19.00 Za ženo in družino. — Četrtek, 21. aprila: 13.55—14.25 Poročila in objave. Zbori pojejo Petek, 22. aprila: 13.55—14.25 Poročila in objave. Pravljnični oder: Cvetko Golar: Carjevič Ivan. — 18.45—19.00 Igra Rudolf Pilih. — Sobota, 23. aprila: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — Nedelja, 24. aprila: 07.20—07.25 Duhovni nagovor. — 07.25—08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — Ponedeljek, 25. aprila: 13.55—14.25 Poročila in objave. Za našo vas. — 18.45—19.00 Sentjurja jagajo. — Torek, 26. aprila: 13.55—14.25 Poročila in objave. Zdravniški vedež. Predstavljamo vam: Kotmirški trio.

DAMSKE PLASČE MOSKE OBLEKE
najboljše kvalitete in kljub temu poceni pri **Pleikner OHG.**
BELJAK, HAUPTPLATZ NR. 28

LLOYD
ÖS 26.800.—

AUTOSALON POLGAR
Klagenfurt, HERRENGASSE 10

Das Haus der guten Möbel
4 Vorteile:

1. Riesenauswahl — über 100 Ausstattungen
2. Die besten u. billigsten Möbel Österreichs
3. Hartholzschlafzimmer nur 3900 Schilling
4. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen

Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

STADLER-MÖBEL
KLAGENFURT

NSU Schlager-modeli dospeli:
100 ccm Fox, 4 Takt S 9-850.-
250 ccm Max, 17-5 PS S 16-000.-
300 ccm Max, 22 PS S 15-950.-
500 ccm Consul S 16-500.-
prikolica

BMW Najnovejši Volschwingrahmen-modeli za najbolj razvajenega vozača

AJS 350 ccm 17-5 PS S 16-000.-
500 ccm Twin, 30-5 PS S 19-800.-

PUCH Celotni Puch-proizvodi po običajnih prodajalnih pogojih tovarne

Dobavljivo pri vodilni trgovini motornih vozil Koroške

JAKOB HERMANN
Klagenfurt Villacher Straße 1, Tel. 49-51
St. Veit Villacher Straße 6, Tel. 378